

Työharjoittelussa saadun ohjauksen merkitys sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliselle kasvulle

Johanna Lepistö
Heli Karismo

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Työharjoittelussa saadun ohjauksen
merkitys sairaanhoitajaopiskelijan
ammattilliselle kasvulle**

Johanna Lepistö
Heli Karismo
Sairaanhoitaja AMK
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2019/2019

Laurea-ammattikorkeakoulu
 Hoitotyön koulutusohjelma Sairaanhoitaja AMK
 Sairaanhoitaja (AMK)

Tiivistelmä

Työharjoitteluissa saadun ohjauksen merkitys sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliselle kasvulle

Vuosi	2019	Sivumäärä	57
-------	------	-----------	----

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden ohjaus vaikuttaa Laurea-ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa opiskelijaohjauksen kehittämiseen sekä opiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen harjoitteluiden aikana. Teoreettisessa viitekehyydessä kuvattiin ohjattujen harjoitteluiden ja sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vaatimukset, harjoitteluiden ohjauksen tarkoitukset ja tavoitteet, ohjauskäytäntöjä Suomessa ja Englannissa sekä mitä sairaanhoitajaopiskelijan ammatillinen kasvu pitää sisällään. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa. Se toteutettiin sähköisessä muodossa olevana kvantitatiivisena lomakekyselynä, jonka kohderyhmänä olivat Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden sairaanhoitajaopiskelijat. Lomakekyselyn vastausaika oli kolme viikkoa syys-lokakuussa 2019. Kutsu lähetettiin 154:lle sairaanhoitajaopiskelijalle ja vastausprosentti oli 19%. Vastaukset analysoitiin käyttäen SurveyMonkey- järjestelmää ja tulokset esitettiin frekvenssi- ja prosenttijakaumina sekä sanallisesti avattuina.

Opinnäytetyömme tulosten perusteella sairaanhoitajaopiskelijoiden tulisi opiskeluiden aikana opiskella enemmän teorian tietoa sekä näyttöön perustuvia tutkimustuloksia. Reflektio-osaaminen sisältyy Laureassa sairaanhoitajaopintoihin, eikä reflektion merkitystä opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun keskeisenä tekijänä voi liikaa korostaa. Opiskelijoita ohjaavilla sairaanhoitajilla on merkittävä rooli tulevien sairaanhoitajien oppimisprosessissa ja ammatillisessa kehittämisessä opiskeluaikana. Opiskelijan ohjauksen harjoitteluissa tulisi pohjautua paitsi opiskelijan omiin harjoittelulle asettamiin tavoitteisiin, myös ammatin asettamiin vaatimuksiin sekä EU-direktiiveihin.

Tämän opinnäytetyön keskeisinä kehittämissuhteina olivat opiskelijan ohjaamisen sisällyttäminen sairaanhoitajaopintoihin, tavoitteiden laatimisen opettaminen koulussa ammattivaatimuksia vastaaviksi ja sairaanhoitajaopiskelijan reflektio-osaamisen vahvistaminen koulutuksen alusta lähtien.

Asiasanat: Sairaanhoitajaopiskelija, ammattitaitoa edistävä harjoittelu, opiskelijan ohjaus, ammatillinen kasvu

The significance of mentoring during practice for the professional growth of a nursing student

Year	2019	Pages	57
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out how the mentoring of clinical practice influences the professional growth of a nurse student at Laurea University of Applied Sciences. The aim of this thesis was to produce information for developing student mentoring and supporting the student's professional growth during the practicing. The theoretical framework describes the requirements for supervised clinical practice and the professional competence requirements for nurses. It also details the purpose and objectives of supervised practice, mentoring clinical practices in Finland and England and what the professional growth of a nursing student entails.

The thesis was carried out in cooperation with Laurea University of Applied Sciences. The thesis was based on quantitative methods and the data was gathered by a structured electronic questionnaire and it was sent to 154 second and third year nursing students of Laurea University of Applied Sciences at Porvoo campus. The response rate was 19 per cent and the response time for the questionnaire was three weeks in September-October 2019. Responses were analyzed using the SurveyMonkey system and the results were presented as bar charts. According to our thesis, nursing students should invest more in reading theoretical knowledge and evidence-based research during their studies. Reflection competence is included in Laurea's nursing education, but the importance of reflection as a student's learning and as a key factor in professional growth cannot be overemphasized. Nurses who mentor students in clinical practice play an important role in the future nurses' learning process and professional development during their studies.

The recommendations for improvement of this thesis were to include student mentoring in nursing studies, teach goal setting in the school to meet professional requirements and strengthen the nursing student's reflection skills from the beginning of their education.

Keywords: Nurse student, clinical practice, student mentoring, professional growth

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Ohjatut harjoittelut sairaanhoitajaopinnoissa	7
2.1	Ohjatut harjoittelut ja sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vaatimukset	7
2.2	Sairaanhoitajaopiskelijan ohjaus harjoitteluissa	8
2.3	Harjoitteluissa saadun palautteen vaikutus oppimiseen	10
2.4	Harjoittelun ohjaajan ominaisuuksien merkitys ohjauksen onnistumisessa	11
2.5	Sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskäytännöt Suomessa ja Englannissa	12
3	Sairaanhoitajaopiskelijan ammatillinen kasvu	14
3.1	Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus	14
3.2	Sairaanhoitajaopiskelijan ammatti-identiteetin kehittyminen	16
3.3	Reflektio osana ammatillista kasvua	18
4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	20
5	Opinnäytetyön prosessi	21
5.1	Kvantitatiivinen kyselytutkimus	21
5.2	Kyselytutkimuksen laadinta ja aineiston kerääminen	22
5.3	Tutkimusaineiston analysointi	24
6	Opinnäytetyön tulokset	27
6.1	Vastaaajien taustatiedot	27
6.2	Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vaatimukset	28
6.3	Ohjauksen toteutuminen harjoitteluissa	29
6.4	Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta	30
6.5	Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus	32
6.6	Sairaanhoitajaopiskelijan ammatti-identiteetin kehittyminen	33
6.7	Reflektio osana ammatillista kasvua	34
7	Pohdinta	36
7.1	Harjoitteluiden ohjauksen merkitys sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun	36
7.2	Harjoittelun ohjaajan ominaisuuksien vaikutus sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun	38
7.3	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	39
7.4	Kehittämisehdotukset	41
8	Lähteet	43
9	Taulukot	46
10	Liitteet	47

1 Johdanto

Ohjatut harjoittelut muodostavat oleellisen osan ammatillisen korkea-asteen koulutusta alasta riippumatta. Terveysalan ammattikorkeakoulutuksesta noin kolmannes on ohjattua harjoittelua sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimintayksiköissä. Muilla koulutusaloilla vastaava harjoitteluiden osuus tutkinnosta on huomattavasti pienempi. (Paltta 2010, 9.) Erittäin kriittiseksi hoitotyön ammateissa ohjatuista harjoitteluista tekee hoitotyön ammattien laillistaminen sekä hoitotyön ammattien edellyttämä osaaminen. Hoitotyön ammatillisen osaamisen minimivaatimukset määrittävät EU-direktiivein. EU-direktiivit määrittelevät myös, että vastuu hoitotyön tietopuolisen ja kliinisen osaamisen integroinnista on oppilaitoksilla. Oppilaitoksien järjestämän koulutuksen tulisi mahdollistaa opiskelijoille riittävä kliinisen kokemuksen hankkiminen ammattitaitoisen hoitohenkilökunnan valvonnassa sellaisissa toimintayksiköissä, joissa on asianmukainen määrä ammattihenkilöstöä. (Elomaa 2010, 38.)

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työnkuvaan kuuluu opiskelijoiden ohjaaminen ohjatuissa harjoitteluissa. Harjoittelu aidoissa hoitotyön tilanteissa on sekä ajallisesti että sisällöllisesti keskeinen osa opiskelijan opiskelua. Harjoitteluissa saadulla ohjauksella, palautteella ja arvioinnilla on keskeinen merkitys opiskelijan oppimisessa, osaamistavoitteiden saavuttamisessa sekä ammatti-identiteetin kehittymisessä. (Kääriäinen, Ruotsalainen & Tuomikoski 2018, 214-215.) Sairaanhoidajaksi kasvaminen on prosessi, joka jatkuu koko työiän koulutusvalinnasta alkaen. Sairaanhoidajaopiskelija hankkii opintojensa aikana hoitotyön osaamisen, jonka taso on kiinni siitä, miten hyvin teoretieto ja käytännöntaidot ovat hallinnassa. Vaikka nykyajan työelämä odottaa, että sairaanhoidajakoulutuksesta valmistuu lähes valmiita asiantuntijoita, valtaosa tästä hoitotyön osaamisesta ja ammattitaidosta muodostuu kuitenkin vasta ammatillisen peruskoulutuksen jälkeen käytännön työelämässä. (Lauri 2006, 92-98.)

Kiinnostus tähän opinnäytetyön aiheeseen nousi omista harjoittelukokemuksistamme sairaanhoidajaopintojemme aikana. Harjoitteluissa ollessamme huomasimme ohjaamisen tason vaihtelevan eri harjoittelupaikoissa. Lisäksi huomasimme, että harjoitteluissa opiskelijan ammatilliselle kasvulle on tärkeää hyvä ja ammattitaitoinen ohjaus. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, miten ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden ohjaus vaikuttaa sairaanhoidajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun. Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa tietoa opiskelijaohjauksen kehittämiseen sekä sairaanhoidajaopiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen harjoitteluiden aikana. Opinnäytetyömme toteutetaan sähköisessä muodossa olevana kvantitatiivisena lomakekyselynä, jonka kohderyhmänä on Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden sairaanhoidajaopiskelijat. Lomakekyselyn vastausaika on kaksi viikkoa syys-lokakuussa 2019.

2 Ohjatut harjoittelut sairaanhoitajaopinnoissa

2.1 Ohjatut harjoittelut ja sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vaatimukset

Hoitotyön ammattiopintojen tavoitteena on opiskelijan perehdyttäminen sairaanhoitajan ammatillisen tehtäväalueen keskeisiin kokonaisuuksiin ja sovelluksiin. Sairaanhoitajaopintoihin kuuluu kliininen harjoittelu, jossa opiskelija perehtyy ohjattuna alan keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä harjoittelee tietojen ja taitojen soveltamista työelämässä. (Eriksson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, 13.) Ohjatut harjoittelut ovat osa ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmaa ja ne on jäsennetty teoriaopintoihin integroituviksi opintojaksoiksi. Ohjatuille harjoitteluille on asetettu tavoitteet sekä luotu toteutussuunnitelmat ja arviointikriteerit. Ohjatut harjoittelut ovat ammattikorkeakoulujen ohjaamaa ja valvomaan. (Paltta 2010, 9.) Laurean opetussuunnitelman mukaisesti, ennen vuotta 2019 opintonsa aloittaneilla sairaanhoitajaopiskelijoilla opintoihin kuuluu yhteensä 75/210 opintopistettä ammattitaitoa edistävää harjoittelua. Sairaanhoitajaopintoihin Laureassa kuuluu viisi opintomodulia, joista jokaisessa harjoittelun määrä on 15 opintopistettä. (Laurea 2019a.)

Ohjatuissa harjoitteluissa opiskelija oppii sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, joita koulutuksen tavoitteet häneltä edellyttävät. Ohjattu harjoittelu pohjautuu opiskelijan opetussuunnitelman tavoitteisiin, ammatin vaatimiin tavoitteisiin sekä opiskelijan laatimiin henkilökohtaisiin tavoitteisiin omien oppimistarpeidensa mukaisesti. Harjoittelut ovat opiskelijan, ohjaavan opettajan ja harjoittelun ohjaajan vastuulla. (Kääriäinen ym. 2018, 214-215.)

Ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien sisällöt vaihtelevat eri oppilaitoksissa. Hoitotyön opintojen yleisenä tavoitteena on kuitenkin antaa opiskelijalle riittävät teoreettiset perusteet ja hyvät valmiudet asiantuntijatehtävissä toimimista varten sekä valmiudet alan kehittymisen seuraamiseen ja oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Opintojen aikana opiskelijat saavat mahdollisuuden hankkia myös riittävät viestintä- ja kielitaidot sekä tietoa alan kansainvälisestä toiminnasta. Ammattikorkeakoulusta valmistuneella sairaanhoitajalla on laajaa ja monipuolista osaamista asiantuntijaksi kehittymistä varten. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2006, 14-27.) Nykyaikana yhteiskunnassa ja työelämässä korostuvat entistä enemmän tiedonhallintataidot tarjolla olevan tietomäärän kasvaessa ja asiantuntijatarpeen lisääntyessä niin yleisillä kuin yksittäisillä tiedon alueilla. Uusilta ja vanhoilta työntekijöiltä odotetaan työssä itseohjautuvuutta, kehittyneitä ongelmanratkaisutaitoja sekä kykyä ja luovuutta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Opiskelijoiden tulisi jo opiskeluaikanaan saada tuntumaa ja aitoja kokemuksia oman aktiivisuuden ammatillista kasvua edistävästä vaikutuksesta. (Rautava-Nurmi, Westergård, Henttonen, Ojala & Vuorinen 2016, 460.)

Ammattipätevyysdirektiivin mukaan sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen muodostuu yhdeksästä eri osa-alueesta: kliininen hoitotyö, terveyden- ja toimintakyvyn edistäminen, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, asiakaslähtöisyys, sosiaali- ja terveydenhuollon

toimintaympäristö, johtaminen ja yrittäjäyys, näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko, ohjaus- ja opetusosaaminen sekä sosiaali- ja terveystieteiden laatu ja turvallisuus. (Eriksson ym. 2015, 7-8, 19-20.)

Näyttöön perustuvan tiedon osaamista tarvitaan, kun arvioidaan potilaiden ja asiakkaiden hoidon tarpeita, asetetaan hoitotyölle tavoitteita, valitaan hoitotoimenpiteitä ja arvioidaan hoidon vaikuttavuutta. Näyttöön perustuvan toiminnan osaaminen edellyttää sairaanhoitajalta kykyä yhdistellä ja kyseenalaistaa tietoa sekä jatkuvaa alan kehityksen seuraamista. Sairaanhoitajan pitää myös tuottaa tietoa, kirjata asianmukaisesti sekä käyttää ohjauksen ja hoidon tarpeen arvioinnissa tarvittavia kliinisiä mittareita. Kliiniseen osaamiseen perustuu myös potilasturvallisuuden varmistaminen, prosessien ja menetelmien turvallinen ja laadukas hallinta sekä etiikka. Sairaanhoitajan tärkeä vastualue on lääkehoidon turvallinen toteuttaminen sekä lääkehoidon vaikuttavuuden arviointiin osallistuminen. Terveiden edistäminen pitää sisällään laajan osaamisen eri taustatekijöistä, jotka voivat vaikuttaa ihmisen terveyteen. Kaiken tämän tiedon ja osaamisen tulee syventyä sairaanhoitajaopintojen edetessä. (Eriksson ym. 2015, 7-8, 19-20.)

2.2 Sairaanhoitajaopiskelijan ohjaus harjoitteluissa

Ohjaus on yksi opetuksen osa-alue, jossa painottuu tiedon soveltaminen käytäntöön. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Ohjaus sisältää reflektiivisen ulottuvuuden, jossa opiskelijaa autetaan näkemään yhteyksiä omien toimintatapojen sekä teoreettisen tiedon välillä. Itä-Suomen opinto- ja uraohjauksen professori Sanna Vehviläinen (2014, 5) on määritellyt ohjauksen seuraavasti: ”ohjaus on yhteistoimintaa, jossa rakennetaan ja edistetään muutosprosesseja, kuten oppimis-, kasvu-, työ-, elämänvalinta- tai ongelmanratkaisuprosesseja siten, että ohjattavan toimijuus vahvistuu.” Ohjaus voidaan määritellä myös ihmisten väliseksi teoriapohjaiseksi prosessiksi, jossa autetaan ratkomaan kehityksellisiä ja tilannesidonnaisia ongelmia. Ammattikorkeakoulussa ohjaus sisältää oppimisen ja opiskelun ohjauksen, ammatilliseen suuntautumiseen liittyvän ohjauksen sekä persoonallisuuden kehittymiseen liittyvän ohjauksen. Sairaanhoitajaopiskelijan harjoittelun ohjauksella tarkoitetaan kliiniseen hoitotyöhön liittyvien harjoittelujaksojen aikana tapahtuvaa opiskelijan oppimisen tukemista. Opiskelijaohjaus voi toteutua harjoitteluissa yksilö- tai ryhmäohjauksena. (Orayhytiäinen 2004, 25; Saarikoski 2010, 13; Vehviläinen 2014, 5.)

Ohjausteorian kautta voidaan tutkia ja tulkita kokemuksia sekä ymmärtää ohjausprosessin aikana tapahtuvat muutokset. Ohjauksen tavoitteiksi on useimmiten ohjauksen teorioissa asetettu käyttäytymismuutosten edistäminen, sosiaalisten ja henkilökohtaisten suhteiden parantaminen, sosiaalisten taitojen ja selviytymiskyvyn kehittäminen, päätöksentekoprosessien oppiminen sekä inhimillisten voimavarojen ja kasvun edistäminen. Ohjauksen tärkeimpiä tehtäviä on tutkivan työtteen opettaminen opiskelijalle. Keskeistä tutkivassa työtöössä on oman itsensä kehittäminen ja sitä kautta omasta toiminnasta ja ajattelutavoista oppiminen. Tämä

mahdollistaa opiskelijan ammatillisen muuttumisen ja kehittymisen. (Ojanen 2003, 20; Vehviläinen 2014, 5.)

Opiskelijanohjaus muodostuu ohjauk käytännöistä, toimintatavoista ja resursseista, ohjaajan ominaisuuksista, tehtävistä ja motivaatiosta sekä ohjaajan ohjausosaamisesta (Kääriäinen ym. 2018, 214-215). Opiskelijan ohjaus on moniammatillinen prosessi, jossa kaikki opiskelijaa ohjaavat ammattiryhmät ovat mukana. Jokaisella ohjaajalla on oma paikkansa opiskelijan oppimisessa. Heidän omistautumisellaan, innostuksellaan ja motivaatiollaan on suuri vaikutus sekä opiskelijan oppimisessa että oppimisen kehittymisessä. Ohjaajan täytyy ymmärtää opiskelijan mahdolliset yksilölliset tarpeet, jotka vaikuttavat siihen, kuinka hyvin opiskelija oppii. Oppimiseen vaikuttaa, missä vaiheessa opintoja opiskelija on, oppilaan ikä ja hänen elämäkokemuksensa, muiden opiskelijoiden määrä samassa oppimisympäristössä, henkilökunnan resurssit ja kuinka paljon henkilökunta pystyy antamaan yksilöllistä ohjausta opiskelijalle. (Kinnell & Hughes 2010, 55-56.)

Harjoittelun ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Lisäksi harjoittelun ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan oppimista, kriittisen ajattelun, kliinisen päättelykyvyn sekä ammatillisten taitojen kehittymistä teoriaa ja käytäntöä yhdistäen. Työharjoitteluissa opiskelijan ohjauksen yksi tärkeimmistä tehtävistä on herättää opiskelijassa elinikäinen halu oppia uutta sekä halun laajentaa oppimistaan koko hänen tulevan ammattiansa ajan. Ohjaajan tehtävänä on mahdollistaa ohjattavan maailmankuvan rakentuminen ja kehittyminen kokonaisvaltaiseksi ammattiosaajaksi. (Ojanen 2003, 6-7; Kääriäinen ym. 2018, 214-215.)

Opiskelijaohjaus on tavoitteellista toimintaa. Mennessään harjoitteluun, opiskelija esittää ohjaajalleen sekä omat että opetussuunnitelman ja ammatin vaatimat osaamistavoitteet harjoittelulle. Tavoitteella ilmaistaan jokin pyrkimys, päämäärä tai kohde. Sairaanhoidajaopiskelijan harjoittelulle asettamien tavoitteiden tarkoituksena on kuvata, mitä opiskelija odottaa osaavansa harjoittelun suoritettuaan. Tavoitteilla pyritään kuvaamaan, mitä opiskelija tietää, ymmärtää tai pystyy tekemään oppimisen tuloksena. Tavoitteet tulee ilmaista selkeästi ja yksinkertaisesti, lisäksi niiden toteutumista tulee pystyä arvioimaan. Ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman tavoitteet perustuvat opetusministeriön asettamiin ammattitaitovaatimuksiin. Opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet tarkentavat tai tukevat opetussuunnitelman tavoitteita. Tarvittaessa ohjaajan tulisi ohjata ja tukea opiskelijaa tavoitteiden asettamisessa sekä antaa palautetta opiskelijan asettamista tavoitteista. (Haapa, Eckardt, Koota, Kukkonen, Pohjamies & Ruuskanen 2018, 41; Kääriäinen ym. 2018, 218-222.)

Ohjatussa harjoittelussa opiskelijaohjauksen tulisi olla opiskelijaohjaajan ja opiskelijan välinen vuorovaikutteinen, yksilöllinen opetus- ja oppimistapahtuma. Ohjaaminen on kaksisuuntainen ja haastava prosessi, joka pitää sisällään ohjaajan ja opiskelijan välisen

kommunikoinnin sekä molemmin puoleisen kunnioituksen ja luottamuksen. Ohjaussuhde kehittyy, kun sekä ohjaaja että opiskelija sitoutuvat siihen ja noudattavat samoja toimintatapoja. Yhdessä luotu viitekehys tukee sekä ohjaajan että opiskelijan ammatillista ja henkilökohtaista kasvua. Opiskelijaohjaajan kanssa luotu vuorovaikutuksellinen ohjaussuhde on merkityksellinen opiskelijalle ja sen on aiemmissa tutkimuksissa todettu olevan tärkein tekijä opiskelijan oppimisessa. Ohjaussuhdetta voidaan luonnehtia kognitiiviseksi suhteeksi, jossa opiskelijalla oleva teoreettinen tieto linkitetään käytäntöön. Kun ohjaussuhde rakentuu luottamukseen, se tukee opiskelijan itseluottamusta. (Baxley & Ibitayo 2013, 2-4; Tuomikoski 2019, 33.) Ohjaussuhde on ohjaajan ja opiskelijan välinen yhteistyösuhde, jossa molemmilla on yhteisvastuu ohjauksen tuloksista. Ohjaajan tulee sitoutua opettamaan ja ohjaamaan opiskelijaa harjoittelun aikana sekä arvioimaan opiskelijan oppimista ja ammatillista kehittymistä. Ohjaaja vastaa harjoittelun ajan opiskelijan ohjauksesta ja sen jatkuvuudesta ja hänen tulee huomioida ohjauksessaan teorian ja käytännön yhdistäminen. Lisäksi ohjaajan tehtävä on luoda omalta osaltaan avoin ja turvallinen ilmapiiri oppimiselle. Ohjaussuhteessa opiskelijan tehtävänä on tiedostaa vastuunsa oppimisprosessissaan sekä sitoutua tavoitelähtöiseen opiskeluun. Opiskelijan tulee olla aktiivinen, itseohjautuva sekä tiedostaa vastuunsa tavoitteidensa laatimisessa ja niiden saavuttamisessa. Opiskelijan tulee myös tunnistaa osaamisalueensa, vahvuutensa, kehittämiskohteensa ja arvioida kriittisesti toimintaansa. Opiskelijan tulee lisäksi osata pyytää palautetta sekä antaa sitä, mutta myös ottaa palautetta vastaan ammatillisesti. (Haapa ym. 2018, 32-33.)

Opiskelijan oppimista edistävä, reflektiivinen keskustelu mahdollistuu luottamuksellisessa ohjaussuhteessa. Reflektiivisen keskustelun avulla voidaan tukea opiskelijoiden itsenäisen työskentelyn kehittymistä ja vastuunoton lisääntymistä harjoittelun aikana. Ohjaus mahdollistaa terveydenhuollon henkilökunnalle ainutlaatuisen mahdollisuuden vaikuttaa seuraavan sukupolven hoitajien ammattitaidon kehittymiseen. Sillä, miten opiskelijaa ohjataan harjoitteluissa, on suuri merkitys opiskelijan oppimisen onnistumisessa. Ohjaajan tulee pystyä katsomaan ohjaustilannetta molempien, niin ohjaajan itsensä kuin opiskelijankin näkökulmasta. (Kinnell & Hughes 2010, 1; Tuomikoski 2019, 33.)

2.3 Harjoitteluissa saadun palautteen vaikutus oppimiseen

Harjoitteluiden ohjaukseen kuuluu myös opiskelijan ohjauskeskustelut, joita pitäisi käydä harjoittelun alussa, sen aikana, erinäisissä hoitotyöhön liittyvissä tilanteissa sekä harjoittelun päätteeksi arviointikeskusteluna. Ohjauskeskustelujen aikana ohjaajan tehtävä olisi pyytää opiskelijalta perusteluja toiminnalleen, tukea opiskelijaa saavuttamaan tavoitteitaan, tämentää keskustellen tavoitteita harjoittelun aikana sekä selvittää opiskelijan tietoja ja asenteita harjoittelujaksolla. Ohjauskeskusteluiden tulisi olla suunnitelmallista, vastavuoroista vuoropuhelua opiskelijan ja ohjaajan välillä. Opiskelijan tulisi saada palautetta ja arviointia keskustelun lisäksi myös jatkuvasti harjoittelun aikana. Ohjaajan arviointi ja opiskelijan

oppimistavoitteet ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Arviointi ei ole vain yksittäinen tapahtuma, vaan sen pitäisi olla jatkuva, dynaaminen prosessi, joka tukee opiskelijan ja ohjaajan välistä vuorovaikutusta. Arvioinnin tarkoitus oppimisprosessissa on helpottaa sekä oppimista että ohjaamista eri tavoin. Arviointi auttaa opiskelijaa saamaan palautetta suorituksistaan, tiedostamaan kykynsä ja sen, missä vaiheessa oppimistaan hän on. Lisäksi arviointi auttaa opiskelijaa tunnistamaan vahvuutensa ja heikkoutensa opiskelijana. (Stenström & Laine 2006, 22; Kääriäinen ym. 2018, 223-224.)

Ohjaajan antama palaute tulisi olla rakentavaa ja positiivista. Rakentavan palautteen tarkoituksena on kohdistua johonkin toimintaan, ja palautteen avulla toimintaa ohjataan haluttuun suuntaan. Palautteen tulee pitää sisällään kuvaus ja arviointi toiminnan nykytilasta sekä ehdotuksia toiminnan parantamiseksi. Positiivisella palautteella vahvistetaan oppimista. Oppimisen kannalta parhaimman lopputuloksen saa yhdistämällä positiivista ja rakentavaa palautetta. Oikein annettu palaute tukee opiskelijan oppimista ja opitun soveltamista sekä vaikuttaa positiivisesti myös opiskelijan oppimismotivaatioon. Ilman palautetta opiskelijan oppiminen voi estyä, sillä hänen on vaikea muuttaa toimintaansa ja nähdä oppimismahdollisuuksiaan. Lisäksi ilman palautetta opiskelijan itsearviointitaidot ja oppimismotivaatio jäävät puutteellisiksi, eikä hän välttämättä opi tunnistamaan omia vahvuuksiaan tai kehittämiskohteitaan. Palaute ja arviointi tulisi antaa opiskelijan kehittymistä ja tulevaisuutta ajatellen, sillä palautteella ja arvioinnilla on suuri merkitys erityisesti opiskelijan ammatti-identiteetin kehittymisen kannalta. (Stenström & Laine 2006, 22; Haapa ym. 2018; 46-47; Kääriäinen ym. 2018, 223-224.)

2.4 Harjoittelun ohjaajan ominaisuuksien merkitys ohjauksen onnistumisessa

Keskeisessä asemassa harjoittelun onnistumisessa ovat opiskelijaohjaajan ominaisuudet, tehtävät, motivaatio sekä kyky motivoida opiskelijaa. Opiskelijaohjaajan tehtävä on ohjata ja tukea opiskelijaa sekä opiskelijan oppimista sen mukaan, onko opiskelija opintojensa alku-, keski- vai loppuvaiheessa. Yleensä opintojen alkuvaiheessa olevalle opiskelijalle ohjaaja on hoitajan malli sekä tuki ja turva. Tällöin opiskelija ei useinkaan kyseenalaista ohjaajan toimintaa. Ohjaajan tulisikin tiedostaa, että alkuvaiheen opiskelija ottaa usein mallia ohjaajan työtavoista sekä asenteesta. Keskivaiheen opiskelijat odottavat ohjaajalta tasa-arvoista yhteistyökumppanuutta ja opiskelijan arvostamista. Loppuvaiheen opiskelijat odottavat ohjaajalta reflektiivistä pohdintaa ja keskustelua hoitotyöhön liittyvistä asioista. (Kääriäinen ym. 2018, 218-222.)

Aikaisemmissa tutkimuksissa hyvän opiskelijaohjaajan on kuvattu olevan empaattinen ja kärsivällinen, hänellä tulisi olla hyvät vuorovaikutustaidot ja hänen tulisi toimia opiskelijan puolestapuhujana. Hyvältä opiskelijaohjaajalta löytyy motivaatiota opiskelijan ohjaamiseen sekä positiivinen asenne opiskelijoita kohtaan. Opiskelijaohjaajalla pitää olla myös kykyjä

motivoida opiskelijaa oppimaan, sillä opiskelijoiden motivoinnilla voidaan vaikuttaa opiskelijoiden kokonaistyytyväisyyteen harjoittelussa. Hyvä opiskelijaohjaaja osaa luoda avoimen ja turvallisen oppimisympäristön, jossa opiskelija voi oppia näyttöön perustuvaa toimintaa ja johtajuutta. Tutkimuksissa opettajat ovat kokeneet, että erityisesti opiskelijan ja ohjaajan ohjaussuhteeseen tulee kiinnittää huomiota, sillä ohjaussuhteen epäonnistuminen voi vaikuttaa opiskelijan asemaan työyhteisössä ja jatkossa myös opiskelijan oppimiseen sekä ammatilliseen kehittymiseen harjoittelun aikana. Opiskelijoita ohjaavat sairaanhoitajat ovat arvioineet heidän asenteensa opiskelijoita kohtaan olevan yleisesti hyvät ja opiskelijoita pidetään tärkeänä osana työyhteisöä. Opiskelijoihin kohdistuneet negatiiviset asenteet liittyvät yleensä opiskelijoiden mukana tulevaan lisääntyneeseen työmäärään, joka jo lähtökohtaisesti on koettu ylikuormittavaksi. Suomessa tehtyjen tutkimusten mukaan opiskelijat kuitenkin yleisesti arvioivat opiskelijaohjaajien asennoituvan myönteisesti opiskelijaohjaukseen ja opiskelijoiden ohjaamiseen yksilöllisesti. (Tuomikoski 2019, 31-33.)

2.5 Sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskäytännöt Suomessa ja Englannissa

Ammattitaitoa edistävissä harjoitteluissa opiskelijoiden ohjaajina toimivat terveydenhoitoalan ammattihenkilöt. Euroopan maiden välillä on eroavaisuuksia siinä, mitä opiskelijaohjaajalta edellytetään. Suomessa sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaajina toimivat ammattihenkilöt ohjaavat opiskelijoita samanaikaisesti, kun ovat vastuussa potilaiden hoidosta. Opiskelijoita ohjaavilta ammattihenkilöiltä ei vaadita työkokemusta tai erityistä koulutusta voidakseen toimia opiskelijaohjaajina. Jotta opiskelijaohjaus olisi laadukasta, opiskelijaohjaaja tarvitsee laaja-alaista ohjausosaamista. Opiskelijoiden osaamisen kehittymisessä, ammatillisuuden rakentumisessa ja opiskelijan oppimisessa on opiskelijan ohjaajalla todettu olevan merkittävä rooli. Opiskelijaohjaajien ohjausosaamista ei kuitenkaan ole Suomessa määritelty yksiselitteisesti. Sitä on ainoastaan sivuttu sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vähimmäisvaatimuksissa sekä sosiaali- ja terveysministeriön suosituksessa terveysalan koulutuksen työ- ja harjoittelulle. Lisäksi opiskelijaohjaajien ohjausosaamisesta on mainittu joissain organisaatiokohtaisissa, mm. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS), opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa. (Tuomikoski 2019, 28.)

Vuodesta 2007 Englannissa sairaanhoitajan koulutuksessa ja opiskelijan ohjaamisessa harjoittelupaikalla on ollut käytäntö, että jokaisella opiskelijalla on loppuvaiheen opinnoissaan nimetty ohjaaja, niin sanottu "sign-off mentor (SOM)", joka on vastuussa oppilaan opintojen hyväksymisen tiedottamisesta kansalliselle NMC:lle (Nursing and Midwifery Council). Sign-off mentor antaa arvionsa siitä, onko opiskelija suorittanut harjoittelunsa hyväksytyksi vai ei. Vasta sen jälkeen opiskelija voidaan rekisteröidä sairaanhoitajaksi. Tämä käytäntö on ollut pakollinen vuodesta 2010 lähtien. (Barker & Blacow & Cosgrove & Howorth & Jackson & McMahon 2011, 125.)

NMC: n ohjeistuksen mukaan harjoittelupaikan sairaanhoitajan velvollisuus on tukea ja auttaa sairaanhoitajaopiskelijoita harjoittelupaikalla. Jokaisen sairaanhoitajan tulee olla valmis toimimaan opiskelijan ohjaajana. Ohjaajalle on asetettu myös vaatimukset, jotta hän pystyisi ohjaamaan ja arvioimaan opiskelijaa riittävän hyvin. NMC:n mukaan toimivan ohjaajasuhteen luominen on enimmäkseen opiskelijan vastuulla ja suhteen vahvuus määrittelee lopputuloksen. Tutkimukset osoittivat, että ohjaajat olivat olleet huolissaan, koska he kokivat, että heillä ei ollut riittävästi aikaa opiskelijan ohjaukseen ja siihen liittyvään kirjalliseen työhön. Nämä kaksi asiaa yhdessä johtivat siihen, että opiskelijan ohjaajat päästivät harjoittelujaksoista läpi alisuoriutuvia opiskelijoita, jotka olivat jopa riski potilasturvallisuudelle. Ymmärrettiin, että opiskelijan ohjaajat tarvitsivat koulutusta selviytyäkseen ohjaajalle asetettavista vaatimuksista ja että heille piti varata riittävästi aikaa oikeanlaisen arvioinnin tekemiseen. Kaiken tämän seurauksena NMC määritteli kehykset niille tiedoille ja taidoille, joita oppilaan ohjauksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon (Barker ym. 2011, 125.)

Suomessa, esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS:n) laatiman opiskelijaohjauksen käsikirjan mukaan, opiskelijaa ohjatessaan ohjaaja tarvitsee kliinisen osaamisen lisäksi päivitettyä ohjausosaamista. Opiskelijoita ohjaavilla työntekijöillä tulisi olla mahdollisuus osallistua opiskelijaohjaajakoulutuksiin. Toteuttaakseen laadukasta ohjausta, opiskelijan ohjaajiksi nimetyille ohjaajille tulisi resursoida riittävästi aikaa opiskelijaohjauksen suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi ohjaajalle tulisi olla resursoituna työaika alkukeskusteluun, ohjauskeskusteluihin, väli- ja loppuarviointiin sekä niihin valmistautumiseen. (Haapa ym. 2018, 36.)

Englannissa opiskelijan ohjaajalla on tietyt standardit, jotka hänen tulee saavuttaa saadakseen ohjata ja arvioida sairaanhoitajaopiskelijaa. Nämä NMC: n määrittelemät opiskelijan ohjauksen ja arvioinnin uudet standardit hyväksyttiin vuonna 2018. Näiden standardien käyttöönoton myötä oppilaanohjaus muuttuu ja syntyy uusia rooleja opiskelijoiden tukemiseksi oppimisympäristöissä. Tulevaisuuden sairaanhoitajien halutaan saavan parasta mahdollista ohjausta ja arviointia harjoitteluympäristöissään. Uusien ohjaus- ja arviointistandardien mukaan ohjaajilla on jatkossa kolme eri roolia. Ne ovat käytännön työn ohjaaja, käytännön työn arvioija ja akateeminen arvioija. Standardit edellyttävät, että kaikkien NMC: n rekisteröimien sairaanhoitajien tulee pystyä ohjaamaan oppilasta ja omaksumaan ohjaajan roolin opiskelijan ohjauksessa. Myös muilla terveyden- ja sosiaalialan ammattilaisilla on mahdollisuus tukea ja valvoa opiskelijan oppimista oman pätevyytensä mukaisesti. Opiskelijalla on näin ollen laajempi valikoima kliinisiä oppimisympäristöjä tarjolla NHS: ssä. (National Healthcare System) (Duffy & Gillies 2018, 17.) Englannin sairaanhoitajien ja kättilöiden neuvosto NMC määrittelee myös, että ohjaajana ja opiskelijoiden arvioijana voi toimia sairaanhoitaja tai kättilö, joka on ollut rekisteröityneenä NMC-rekisteriin vähintään vuoden ajan ja suorittanut NMC: n ohjaajakoulutuksen (NMC 2010; Tuomikoski 2019, 33.)

Uuden standardin mukaisesti ohjaajan ja arvioijan roolit on erotettu toisistaan. Tämän katsotaan tehostavan arvioinnin päätöksentekoa. Jokaisella opiskelijalla on siis ohjaajan lisäksi nimetty arvioija. Harjoittelun arvioijan on suoritettava koulutus, jotka on määritelty valvontaja arviointistandardeissa. Arvioijan tulee saada jatkuvaa tukea ja koulutusta kehittyäkseen arvioijan roolissaan, jotta hän ymmärtää ne tarvittavat tiedot ja taidot, jotka opiskelijan on saavutettava valmistuakseen sairaanhoitajaksi. Harjoittelun arvioijan ominaisuuksiin kuuluu hyvät ihmissuhdeviestintätaidot, hänen on oltava myös objektiivinen ja pystyttävä arvioimaan opiskelijaa näyttöön perustuvien taitojen perusteella. Arvioijan on tunnettava arviointiprosessi, oma roolinsa siinä ja tarjottava opiskelijalle rakentavaa palautetta, jotta opiskelijan ammatillisuus kehittyy. Uudet standardit edellyttävät myös sen, että arvioijalla tulee olla mahdollisuus seurata opiskelijaa harjoitteluympäristössä ja kerätä palautetta opiskelijasta harjoittelun ohjaajalta. Standardit korostavat myös jatkuvaa viestintää opiskelijoiden, harjoittelun ohjaajien ja akateemisten arvioijien välillä. (Duffy & Gillies 2018, 17-21.)

Akateemisen arvioijan rooli on uusi ja standardien mukaan jokaiselle opiskelijalle osoitetaan henkilö, joka arvioi häntä akateemisesta näkökulmasta katsoen. Akateemiselta arvioijalta vaaditaan samat asiat kuin harjoittelun ohjaajalta. Jatkuva kouluttautuminen, oman roolin kehittäminen ja oppilaalta vaadittavien tietojen ja taitojen ymmärtäminen ovat keskeisessä asemassa. Akateeminen arvioija ei voi olla samanaikaisesti sekä harjoittelun ohjaaja että arvioija samalle oppilaalle. Uudistuneiden opiskelijoiden ohjaus- ja arviointistandardien rinnalle on luotu uusi koulutuksen laadunvarmistusjärjestelmä, joka otettiin käyttöön maaliskuussa 2019. Uusi järjestelmä keskittyy enemmän opiskelijoiden harjoittelupaikkojen laadun varmistamiseen. NMC linjaa kantansa selvästi. Oppimiskulttuurin on oltava eettistä, avointa ja rehellistä ja oppimisen tulee olla turvallista ja tehokasta. Tasa-arvon ja monimuotoisuuden periaatteita kunnioitetaan ja innovatiivisen, ammattien välisen oppimisen ja tiimityöskentelyn tärkeyttä korostetaan. Uudet koulutusstandardit tarjoavat mahdollisuutta tiiviimmälle yhteistyölle koulujen ja harjoittelupaikkojen välillä. (Duffy & Gillies 2018, 17-21.)

3 Sairaanhoitajaopiskelijan ammatillinen kasvu

3.1 Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus

Sairaanhoitajaopintojen alkuvaiheessa käyttämässämme oppikirjassa, ”Hoitotyön taidot ja toiminnot”, kasvu määritellään siirtymisenä uuden rakenteen tai toiminnan maailmaan. Oppikirjan mukaan, oppiminen henkisenä kasvuna merkitsee tiedon ja taidon hankintaa pohjimmiltaan jo tutussa maailmassa ja oppiminen henkisenä kehityksenä voi olla yksi ulottuvuus uusien käsitteiden, taitojen ja käyttäytymisen hallintaan. Ammatillinen kasvu kuvataan kirjassa asiantuntemuksen laajenemisena tutulla tiedon tai kykyjen alueella. Ammatillisen kasvun nähdään alkavan yksilön itsetuntemuksesta ja kehittyvän pikkuhiljaa vuorovaikutuksen kautta,

palautetta antavassa ympäristössä, yksilön omien kykyjen kautta. Hoitajan ammatillinen kasvu on oppikirjassa määritelty yksilön omien mahdollisuuksien ja rajojen tunnistamisena. Yksilö kokee ammatillisen kasvun itseluottamuksen vahvistumisena, ammattitaidon kehittymisenä ja sitoutumisena jatkuvaan ammatilliseen kehitykseen. Työstä saatu palaute, arviointi, oma toiminta työympäristössä sekä omaan työhön liittyvän uuden tiedon hankinta tukevat hoitajan ammatillista kasvua. Ammatillisen kasvun tavoitteena on parantaa työsuoritusta sekä osaamista hoitotyössä. (Rautava-Nurmi ym. 2016, 460.)

Ammatillinen kasvu ja kehittyminen on alati muuttuva ja kehittyvä prosessi. Perustan ammatillisen osaamisen kehittymiselle luovat työelämän vaatimukset ja koulutuksen antamat valmiudet. Koulutuksen aikana sairaanhoitajaopiskelija kasvaa ja kehittyy sairaanhoitajan ammattiin sekä sen työtehtäviin, työprosesseihin ja työkulttuuriin, joka sisältää ammatin arvot ja toimintatavat. Sairaanhoitaja oppii koulutuksessaan sosiaalisia taitoja, kuten mm. vuorovaikutusta, vastuuntuntoisuutta, empatiaa ja auttamista. Tämä on enimmäkseen tiedostamattomia tapojen ja kulttuurin oppimista, eikä se yksin riitä työtapojen ja osaamisen kehittymiseen. Jokaisen on valittava menetelmät, jotka edesauttavat asioiden ymmärtämistä ja ammatillista kehittymistä ja siten edistävät oppimista. Se on mahdollista, jos opiskelija voi opiskelun aikana määritellä uudelleen oppimistavoitteensa ja tunnistaa tekijät, jotka mahdollistavat tai estävät uuden oppimisen. Se kehittää myös opiskelijan omaa vastuuta oppimisesta. Asioiden analysointi ja kokeilu auttavat asettamaan kehittymistavoitteet oppimiselle sekä lisäävät ymmärrystä siitä, mitä tietoja ja taitoja käytännön työ edellyttää. (Ora-Hyytiäinen 2004, 8; Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2006, 26-27.)

Sairaanhoitaja on oman ammattialansa, hoitotyön asiantuntija. Asiantuntijuus on jatkuvaa ammatillista kasvua ja kehittymistä vaativa piirre. Ammatillinen pätevyys lisääntyy ja asiantuntijuus kehittyä kokemusten, jatkuvan tiedonhankinnan ja oppimisen pohjalta. Asiantuntijalla on ammattiin ja tehtäviin tarvittavaa tietoa ja taitoa ja hän tuntee asiantuntijuusalaansa liittyvät työprosessit ja työympäristön. Lisäksi asiantuntija paitsi löytää omaan alaansa kuuluvat ongelmat, hän pystyy myös rajaamaan ja määrittelemään ne ja etsimään niihin tutkittuun tietoon perustuvia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Asiantuntijuus kehittyä, kun työntekijä kykenee tarkastelemaan kokemuksiaan ja päätöksiään kriittisesti. Asiantuntijuus kehittyä myös työntekijän ja työtehtävien välisen suhteen pohjalta. Tämä suhde muotoutuu uudelleen jatkuvasti ja siihen vaikuttavat yksilön omien kokemusten tulokannan lisäksi sosiaalinen ympäristö eli konteksti. Sosiaalisella kontekstilla tarkoitetaan erimerkiksi työyhteisöä, jossa työntekijä toimii. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2006, 12-17.)

Tutkimukset asiantuntijaksi kehittymisestä osoittavat, että koulutuksesta käytännön työelämään valmistuneet ovat usein vasta aloittelijoita ja kehitys alan asiantuntijaksi voi viedä useita vuosia. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) hoitohenkilöstön ammattiuramallin mukaan asiantuntijuus kehittyä asteittain; uramallin mukaan päteväksi asiantuntijaksi

tuleminen vie keskimäärin 3-5 vuotta. Ammatillinen kehittyminen ja laajemman asiantunte-
muksen saavuttaminen riippuu yksilön omasta motivaatiosta soveltaa ja kehittää oppimiaan
tietoja ja taitoja omassa työssään sekä työyhteisön halusta ja kyvystä ohjata ja tukea vasta-
valmistunutta uutta työntekijää ja ottaa hänet täysivaltaiseksi työyhteisön jäseneksi. Koulu-
tus kehittää opiskelijan kirjallista ja suullista ilmaisua, tietoteknisiä taitoja sekä neuvottelu-
ja suunnittelutaitoja. Taitojen todellinen oppiminen on kuitenkin mahdollista vasta käytännön
työssä. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2006, 26-27; Lauri 2006, 92-98.)

Laurea-ammattikorkeakoulu toimii opiskelijakeskeisesti, jolloin opiskelijan vapaus ja vastuu
omista opinnoistaan korostuvat. Laureassa opiskelijalla on mahdollisuus kehittää osaamistaan
ammatillisten tavoitteidensa mukaisesti. Laurea-ammattikorkeakoulun henkilöstöllä on vastuu
opiskelijoidensa ammatillisen kasvun tukemisesta ja ohjaamisesta. Laureasta valmistuu oman
alansa asiantuntijoita, jotka ovat työtään kehittäviä ja ammatillisesti sitoutuneita tulevaisuu-
den osaajia. Koulutus Laurea-ammattikorkeakoulussa tähtää laaja-alaiseen ja vahvaan amma-
tilliseen osaamiseen. Laureassa tutkinnon suorittaneilla on valmiudet seurata ja edistää oman
ammattialansa kehittymistä sekä edellytykset oman ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen.
(Laurea 2019a.)

Itseohjautuvuudella tarkoitetaan opiskelijan kykyä ohjata omaa oppimistaan sekä ottaa siitä
vastuuta. Itseohjautuvuus luo pohjan opiskelijan elinikäiselle oppimiselle sekä antaa hänelle
hyvät valmiudet toimia ja kehittyä tulevassa ammatissaan. Opiskeluiden edetessä itseohjautu-
vuuden kehittyminen on nähtävissä esimerkiksi siitä, että opiskelija osaa itsenäisesti suunni-
tella omaa oppimistaan ja ohjaa omaa oppimisprosessiaan tavoitteellisesti. (Haapa ym. 2018,
14-15.)

Sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijuuteen voi kehittyä ainoastaan yhteistyössä ja verkostoitu-
malla muiden asiantuntijoiden kanssa. Työharjoittelut ovat opiskelijalle erinomainen mahdol-
lisuus tutustua ja osallistua moniammatillisen tiimin yhteistyöhön sekä toiminnan suunnitte-
luun, itse toimintaan ja toiminnan arviointiin. Osana yhteistoimintaa, opiskelijalla on mahdol-
lisuus havainnoida ja tunnistaa omia tietojaan, taitojaan ja tunteitaan sekä samalla kunnioit-
taa muiden tiimiläisten tietoja, taitoja ja tunteita. Opiskelijalle yhteistoiminta vertaisryh-
män, ohjaajien ja moniammatillisen tiimin kanssa antaa mahdollisuuden pohtia omia ratkaisu-
vaihtoehtojaan ja vertailla niitä muiden osallistujien näkemyksiin. Tiimin jäsenten välinen
kunnioitus mahdollistaa asioiden jakamisen ja yhdessä työstämisen. (Janhonen & Vanhanen-
Nuutinen 2006, 12-17.)

3.2 Sairaanhoidajaopiskelijan ammatti-identiteetin kehittyminen

Ammatti-identiteetillä tarkoitetaan yksilön elämänsisällönsä perustuvaa käsitystä itsestään
ammatillisena toimijana. Ammatti-identiteetti tarkoittaa ihmisen ymmärrystä itsestään tar-
kasteluhetkellä suhteessa työhön ja ammatillisuuteen sekä millaiseksi hän työssään ja

ammattissaan haluaa tulla. Ammatti-identiteettiin kuuluvat käsitykset siitä, mihin ihminen kokee kuuluvansa ja samaistuvansa, mitä hän pitää työssään tärkeänä sekä mihin hän on valmis työssään ja ammatissaan sitoutumaan. Ammatti-identiteettiin sisältyvät myös työtä koskevat arvot ja eettiset ulottuvuudet sekä työhön liittyvät tavoitteet ja uskomukset. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2008, 46.) Sairaanhoidajan ammatti-identiteetti on yksilön määrittämänä käsitys itsestään ammatti-ihmisenä. Sairaanhoidajan ammatti-identiteetti määrittää, mikä hänelle ammatissa toimiessaan on tärkeää ja miten hän toimii ammattinsa keskeisissä tehtävissä. Sairaanhoidajien ammattikunta määrittää itsensä yhteisönä ja ammattikuntana sekä selvittäessään, mikä sairaanhoidajien merkitys on yhteiskunnassa, miten meitä arvostetaan ja mikä on meidän statuksemme. (Rautava-Nurmi ym. 2016, 461.)

Tutkimusten mukaan, opiskelijan näkökulmasta tarkasteltuna, sairaanhoitajaopiskelijan ammatillinen kasvu sairaanhoitajaksi on ammatti-identiteetin vaiheittaista rakentamista. Identiteetti tarkoittaa yksilön tulkintaa ja käsitystä itsestään ihmisenä, käsityksiä olemassa olostaan sekä maailmankuvastaan juuri tällä hetkellä, sisältäen myös käsityksen itsestä menneessä ja tulevassa. Identiteetille on ominaista jatkuvuus, pitäen sisällään käsityksen siitä kuka on, mihin uskoo, mitä toivoo ja miten elää suhteessa toisiin ihmisiin. Identiteetti pitää sisällään myös yksilön arvot. Yksilön persoonallinen identiteetti muodostuu temperamentista ja persoonallisuuden piirteistä, sosiaalinen identiteetti rakentuu arvostuksesta ja kunnioituksesta sekä saaduista ja saavutetuista statuksista. Identiteetti rakentuu sosiaalisesti, mutta määrittyy yksilöstä itsestään. Myös kulttuuri vaikuttaa identiteettiin ja sen rakentumiseen. Harjoittelu-, toiminta- ja oppimisympäristön kulttuuri vaikuttaa sairaanhoitajaopiskelijan identiteetin rakentumiseen ja arvojen muodostumiseen. Opiskeluohjauksen ollessa laadukasta, työyksikön kaikki jäsenet ovat tietoisia yksikön toiminnan arvoperustasta ja ovat lisäksi sitoutuneita siihen. Harjoittelun ohjaajan tehtävänä on konkretisoida opiskelijalle yksikön toiminnan arvoja sekä mitä ne merkitsevät yksittäisen potilaan hoidossa. Myös eettisistä ongelmista keskusteleminen on merkityksellistä harjoitteluyksiköissä. Eettisten ongelmien huomioiminen ja käsittely ohjaajan tukemana muovaavat opiskelijan ammatti-identiteettiä. (Ora-Hyytiäinen 2004, 80-81; Haapa ym. 2018, 29-30.)

Opintojen aikana sairaanhoitajaopiskelija rakentaa vaiheittain identiteettiään ammatti-ihmisenä. Opintojen loppuvaiheessa sairaanhoitajaopiskelijat osaavat usein jo identifioida itsensä ammatin vaatimaan asemaan ja paikkaan yhteiskunnassa suhteessa muihin ammatteihin. Sairaanhoitajaopiskelijan ammatillisen kasvun ja kehittymisen prosessia sekä sitoutumista opintoihin tukee persoonallisen identiteetin ja ammatti-identiteetin yhteensopivuus. Sairaanhoitajaopiskelijan kehittyvä ammatti-identiteetti on hänen itsensä määrittelemä käsitys itsestään ammatti-ihmisenä. Lisäksi se on myös muiden, kuten esimerkiksi oppimisympäristöjen jäsenten tekemä määritelmä opiskelijasta sairaanhoitajana. Sairaanhoitajaopiskelijan toiminnan lisäksi hänen kehittymässä ja jo olemassa oleva ammatti-identiteetti ovat jatkuvasti arvioinnin kohteena. Oppimisympäristön jäsenet, opiskelijat, opettajat ja työympäristön ohjaajat

arvioivat opiskelijaa kehittyvänä sairaanhoitajana. Lisäksi sairaanhoitajaopiskelijan rooli sekä suhde potilaisiin ovat arvioinnin kohteena sairaanhoitajan toimintaympäristössä. Saadessaan toiminnastaan arviointia ja palautetta, sairaanhoitajaopiskelija ymmärtää uudella tavalla omaa toimintaansa hoitotyössä ja hoitotyön toimintaympäristöissä, muuttaa toimintaansa ja määrittää itsensä uudestaan toimijana. Tämä prosessi vie ammatillisen identiteetin kehittymistä eteenpäin. (Ora-Hyytiäinen 2004, 82.)

Oppimisen salliva ja opiskelijalähtöinen ilmapiiri harjoitteluyksikössä on opiskelijan tietojen ja taitojen sekä ammatillisen identiteetin omaksumisen näkökulmasta merkityksellinen. Oppimisen salliva ympäristö luo lisäksi pohjan opiskelijan ammatillisen itseluottamuksen muodostumiselle. Harjoitteluyksiköissä voi esiintyä opiskelijan oppimisen esteeksi muodostuvia erilaisia haasteita. Yksi tällaisista ongelmista voi olla esimerkiksi henkilökunnan epäkollegiaalinen tai negatiivinen suhtautuminen opiskelijoihin. Pahimmillaan opiskelijaan kohdistuva sanallinen tai sanaton häirintä voi aiheuttaa opiskelijalle psykosomaattisia oireita tai ammatillisen kasvun pysähtymistä. Ohjaajan negatiivinen, epäoikeudenmukainen tai ammattitaidoton toiminta voi lisäksi vaikuttaa heikentävästi opiskelijan motivaatioon ja sitä kautta oppimiseen. (Haapa ym. 2018, 55-56.)

3.3 Reflektio osana ammatillista kasvua

Reflektion määritelmä on moninainen. Reflektio voidaan määritellä yksilön syvälliseksi oma-kohtaiseksi prosessiksi, jossa itsensä tutkimis- ja löytämisprosessin kautta syntynyt tietämys ja ymmärrys muodostaa persoonakohtaisen käsityksen ja tiedon. Reflektio on pääsääntöisesti ihmisen sisällä tapahtuva prosessi, jonka avulla pyritään löytämään uuden tiedon rakentamista tai uusia näkökulmia aiempaan tietoon nojaten. Kun asioita reflektoi, se mahdollistaa luopumisen ulkopuolisesta ja rutiininomaisesta tiedosta ja sen tilalle tulee ihmisen oma käsitys asioista ja uskomuksista. Reflektoinnilla tarkoitetaan myös uuden, opitun asian tavoitteellista pohdintaa aiempaan kokemusmaailmaan verraten. Reflektiota pidetään aktiivisena yksilön sisimmän tutkiskeluprosessina. Epäilevä, hämmästelevä ja päätöksentekoa pitkittävä asenne ja uusia näkökulmia etsivä ja tutkiva mieli ovat osa reflektiivistä ajattelua. (Ojanen 2003, 74-77; Rautava-Nurmi ym. 2016, 461; Tuomikoski 2019, 33.)

Reflektion tavoitteena on saada ihminen tiedostamaan itsensä. Itsensä tiedostamisen avulla hän voi tarkastella itseään suhteessa ympäröivään todellisuuteen. Onnistuneen reflektion edellytys on, että ihminen on mahdollisimman avoin ja rehellinen sille, miten hän itseään ja asioita tarkastelee ja mitä hän löytää itsestään. Reflektoidessaan ihminen tulkitsee asioita omalla tavallaan, ja reflektion tarkoituksena on saada hänet ymmärtämään omaa toimintaansa. Opiskelijan ohjaustilanteessa reflektointi voi parhaimmillaan tuottaa opiskelijalle uudenlaista ymmärrystä asioihin ja se onkin opiskelijan ammatillisen kasvun keskeinen tekijä. Reflektointi muuttaa opiskelijan tapaa ajatella ja käyttäytyä. Se myös lisää opiskelijan itse-tietoisuutta. (Ojanen 2003, 71.) Reflektiossa on keskeistä, että opiskelija pohtii tietoisesti

oppimiskokemuksiaan ja pyrkii myös ymmärtämään niitä. Reflektiotaidoilla tarkoitetaan yksilön kykyä säädellä omaa oppimistaan ja tietämistään sekä kykyä tunnistaa oman osaamisensa ja tietämisensä rajat. Reflektiotaidoilla on vahva yhteys osaamisen kehittymiseen. Osaaminen vahvistuu, kun kokemuksiin haetaan eri näkökulmia, pohditaan eri ratkaisuvaihtoehtoja sekä perustellaan tehtyjä valintoja teoritiedolla. Reflektiokyky kehittyy harjoitteluissa parhaiten ohjaajan kanssa käydyissä ohjauskeskusteluissa sekä opiskelijan tehdessä itsearviointia. (Haapa ym. 2018, 13-14.)

Opitun asian ja kokemuksen työstäminen muodostavat perustan uuden oppimiselle. Reflektion avulla kokemus voidaan kääntää oppimiseksi. Tämä edellyttää, että opiskelija pysyy avoimena kokemuksilleen. Kaikki kokemukset ovat yksilöllisiä ja on persoonakohtaista, miten oppiminen tapahtuu. Perinteisesti oppiminen on oppikirjoissa määritelty kognitiiviseksi toiminnoksi, mutta todellisuudessa se ei ole pelkästään sitä. Tehdessämme itsearviointia ajattelematta sitä sellaisena, olemme herkästi itsemme arvioinnin suhteen joko ylikriittisiä tai hyvin läpi sormien katsovia. Saamastamme palautteesta rakentava kritiikki sekä kannustus kehittävät eniten osaamistamme itsearvioinnissa. Itsearvioinnin eli reflektion tarkoitus on, että opiskelija osaa vertailla ja arvioida omia suorituksiaan ja keskustella niistä rakentavassa hengessä opettajan tai jonkun muun arviointia antavan henkilön kanssa. Reflektion tulisi olla luonteeltaan subjektiivista ja kohdistua opiskelijalle merkityksellisiin asioihin. Reflektiotaito kehittyy koko oppimisprosessin ajan. Opiskelijan on tärkeää osata arvioida itseään ja toimintaansa totuudenmukaisesti, koska se on tärkeä asia ammatillisessa kehittymisessä ja teoreettisen tiedon kytkemisessä käytännön tietoon. Annetun arvioinnin ja palautteen tarkoituksena tulisi olla opittavien asioiden ja oppimisen kehittäminen, muutoksen aikaansaaminen sekä uudenlaisen näkemyksen laajentuminen. Tutkimusten mukaan tukemalla opiskelijan reflektiivistä ajattelua voidaan vaikuttaa opiskelijan parempaan itsetuntemukseen, itsevarmuuteen sekä kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja. (Paane-Tiainen 2000, 78; Ojanen 2003, 19-20; Tuomikoski 2019, 33.)

Laurea-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman osaamistavoitteet on kuvattu opiskelijan toimintana niin, että osaamisen kehittymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin voidaan arvioida. Opiskelijan osaaminen jaetaan tieto-, taito- ja arvo-osaamiseen sekä kokemukselliseen osaamiseen. Reflektio-osaaminen sisältää opiskelijan oppimisen taidot. Reflektio-osaamisen kiitettävällä tasolla, opiskelija osaa arvioida, vertailla ja kehittää omaa osaamistaan, eri toimijoiden toimintatapoja, asetettuja tavoitteita ja päämäärää sekä prosessien kokonaisuutta. Lisäksi opiskelija osaa luoda uusia toimintatapoja. Opiskelijan reflektio-osaamisen arvioinnissa hyödynnetään opiskelijoiden tekemiä itse- ja vertaisarviointeja sekä työelämän edustajien arvioita. Saatu arviointi mahdollistaa opiskelijalle oman osaamisensa ja omien tavoitteiden kehittymisen seuraamisen suhteessa tutkinnon asettamiin osaamisvaatimuksiin. (Laurea 2019b.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää miten ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden ohjaus vaikuttaa sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa opiskelijaohjauksen kehittämiseen sekä opiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen harjoitteluiden aikana.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

-Mitkä tekijät harjoitteluiden ohjauksessa vaikuttavat sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun?

-Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet vaikuttavat sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun?

5 Opinnäytetyön prosessi

5.1 Kvantitatiivinen kyselytutkimus

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus. Kvantitatiivinen tutkimus perustuu tutkittavan kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla. Määrällisessä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita erilaisista luokituksista, syy- ja seuraussuhteista, vertailusta ja numeerisiin tuloksiin perustuvasta ilmiön selittämisestä. Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella saadaan vastaus kysymyksiin mikä, paljonko, missä, miksi, kuinka usein. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Kvantitatiivinen tutkimus pitää sisällään matemaattisia menettelytapoja, joilla analysoidaan numeroita ja tietoa ja joita voidaan esittää lukuina. Vaikka kvantitatiiviset analyysitavat voivat olla vaativiakin, on melko yksinkertaisin tavoin myös helppo osoittaa, miten erilaiset kvantitatiiviset vaihtelut jakautuvat muun muassa ihmisryhmien, yritysten, maiden ja organisaatioiden sisällä. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston keruussa käytetään yleensä tutkimuslomakkeita, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. (Eliasson 2010, 28; Heikkilä 2014.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkitaan määrää, niiden muutoksia, eroja ja jakautumia. Niiden avulla voidaan tulkita ja kuvata ilmiöitä, sekä niiden vaikutussuhteita ja yhteyksiä. Esiin tulleet asiat analysoidaan käyttäen tunnuslukuja, jotka esitetään tilastollisesti ja matemaattisesti mallintamalla. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ilmiö hajotetaan mitattavissa oleviksi osioiksi, esimerkiksi kyselylomakkeen kysymyksiksi. Eri kysymyksille asetetaan tietyt arvot, jotka esitetään havaintomatriisin avulla. Näin jokaisen kyselyyn vastanneen vastaukset tulevat numeerisesti esitettynä omalle rivilleen. Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä tutkija on objektiivinen ja ikään kuin tutkittavan asian ”ulkopuolella”, hän pitää yleensä välimatkaa tai ei ole lainkaan tekemisissä koehenkilön kanssa. Tutkimus on strukturoitu ja kysymyksenasettelu on yksiselitteinen. Tutkimuksesta saatu tulos perustuu yksiköihin ja rajoitettuun määrään vaihtelua. Tulokset ovat yleispäteviä ja vaihtelut yksiselitteisiä, valideja ja luotettavia. (Olsson & Sörensen 2007, 13; Ronkainen & Pehkonen & Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2014. 83-84.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen peruskivenä toimii mittaus, sillä asioiden tutkiminen tilastollisesti edellyttää tutkittavien tietojen olevan mitattavissa erilaisilla mittareilla. Kyselytutkimus on yleinen tutkimusmenetelmä, jonka avulla saa kerättyä määrällistä aineistoa. Kyselytutkimuksen osiolla tarkoitetaan yksittäistä kysymystä tai väitettä, joka mittaa vain yhtä asiaa. Mittarina toimii osioista koostuva kokonaisuus, joka mittaa useita, jollain tavoin toisiinsa liittyviä asioita. Kyselytutkimuksessa käytettävä kyselylomake on mittausväline, joka soveltuu yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisistä tutkimuksista mielipidetiedusteluihin, katukyselyihin, soveltuvuustesteihin sekä palautemittauksiin. Kyselytutkimuksen kohteet, kuten

mielipiteet, asenteet ja arvot ovat moniulotteisia ja usein myös monimutkaisia tutkimusaiheita eikä niiden mittaus ole yksinkertaista. Siksi itse mittausvaiheeseen kannattaa panostaa, sillä mittausvaiheessa tehtyjä virheitä ei voi jälkikäteen korjata millään analyysimenetelmällä. (Vehkalahti 2014, 11, 17, 23; Valli 2018, 92; Oppariapu 2018.)

5.2 Kyselytutkimuksen laadinta ja aineiston kerääminen

Ennen kyselylomakkeen laatimista, tutkijan tulee perehtyä huolellisesti tutkittavasta aiheesta saatavilla olevaan teoretietoon. Teoreettiset käsitteet ja tutkimuskysymykset tulee muuttaa mitattavaan muotoon. Kyselytutkimuksen onnistumisen kannalta kyselyn osioiden sisältö on tärkeää sekä se, mitä ulottuvuuksia osioilla pyritään mittaamaan. Osioiden on oltava selkeitä, ytimekkäitä ja ymmärrettäviä. Monimutkaisia sanamuotoja ja käsitteitä, sekä sanoja ja, sekä, sekä-että, tai ja eli on vältettävä, sillä ne aiheuttavat monikäsitteisyyksiä. Jos kysymys tai väite sisältää samanaikaisesti useita asioita, on siihen mahdoton ottaa yksikäsitteisesti kantaa. Väitteiden ja mittareiden rakentaminen tulee aloittaa miettimällä tutkittavan ilmiön tai asian ulottuvuuksia ja purkaa niitä sopiviin mitattavissa oleviin osiin. (Vehkalahti 2014, 23-24.)

Kyselylomakkeen osioita voidaan kutsua avoimiksi tai suljetuiksi eli strukturoiduiksi. Avointen osioiden kysymyksiin vastataan vapaamuotoisesti, suljetun osion vastausvaihtoehdot on annettu lomakkeessa valmiiksi. Suljetun osion vastausvaihtoehtojen on kuitenkin oltava toisensa poissulkevia, toisin sanoen vastausvaihtoehdot eivät saa mennä päällekkäin. Suljettujen kysymysten etuja on, että niihin vastaaminen on nopeaa. Lisäksi tulosten tilastollinen käsittely on helppoa. Suljettujen kysymysten huonoja puolia on, että vastaus voidaan antaa harkitsematta ja vastausvaihtoehtojen sekä kysymysten järjestys voi johdatella vastaajaa. Kyselylomaketta laatiessa, vastausvaihtoehdot tulee harkita tarkoin, niiden tulee olla toisensa poissulkevia sekä vastaajalle mielekkäitä. Avoimet kysymykset on usein helppo laatia ja niiden avulla voidaan saada sellaisia vastauksia, joita ei etukäteen ole tullut edes ajatelleeksi. Avointen kysymysten avulla on mahdollista saada perusteellisesti selville vastaajan mielipide aiheesta. Avointen kysymysten huonona puolena on kuitenkin vastausten työläs käsittely ja luokittelu, lisäksi avoimet kysymykset houkuttelevat lomakekyselyn yhteydessä herkästi vastaamatta jättämiseen. Kyselyssä käytetty kieli on merkityksellinen asia kyselyn onnistumisen kannalta. Miellyttävää kieltä on mukava lukea, kun taas kömpelöt sanavalinnat voivat aiheuttaa vastaajan tuskastumisen. Kyselylomakkeen kysymykset tulisi pyrkiä muotoilemaan kielellisesti oikein kyselyn kohderyhmä huomioiden. Lisäksi kysymykset ja mahdolliset vastausvaihtoehdot on aina hyvä muotoilla vastaajalle henkilökohtaiseen muotoon. (Heikkilä 2014; Ronkainen ym. 2014, 114; Vehkalahti 2014, 23-24; Valli 2018, 94-95.)

Opinnäytetyömme toteutetaan yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa. Opinnäytetyön kohderyhmänä on Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden sairaanhoitajaopiskelijat. Kohderyhmään kuuluu 154 opiskelijaa. Koska kohderyhmä

on suuri, opinnäytetyö toteutetaan sähköisenä kyselytutkimuksena. Opinnäytetyömme kyselylomakkeessa kysymykset esitetään väittäminä. Kysymystyyppinä käytämme suljettuja eli strukturoituja kysymyksiä, lisäksi kyselyn lopussa on yksi avoin kysymys. Vastausvaihtoehtoihin valitsemme asteikoksi Likertin asteikon, jossa on 4-portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko. Asteikon toisena ääripäänä on ”täysin samaa mieltä” ja toisena ääripäänä ”täysin eri mieltä”. Ennen sähköisen kyselyn luomista haemme tutkimuslupaa Laurea-ammattikorkeakoulun johtajalta. Tutkimuslupaa varten täytämme tutkimuslupahakemuksen. (Liite 1.) Tutkimuslupahakemukseen liitetään tutkimussuunnitelma, jossa on liitteenä laatimamme kyselylomake. Tutkimusluvan myöntämisen jälkeen luomme kyselyn sähköiseen kyselyohjelmistoon.

Sähköisen kyselyn voi toteuttaa erilaisilla valmiilla, maksullisilla ja maksuttomilla verkko-ohjelmilla. Yksi tällaisista ohjelmista on SurveyMonkey, jonne myös opinnäytetyöhömmme liittyvä kyselylomake luodaan. SurveyMonkeyssa kysymykset ovat yhdellä avoimella kyselylomakkeella ja vastaaja näkee samalla näytöllä monta kysymystä yhtä aikaa. Tällöin vastaaja voi helpommin vertailla vastauksiaan, toinen kysymys voi vaikuttaa seuraavaan vastaukseen ja tämä parantaa annettujen vastausten johdonmukaisuutta saman aihealueen ympärillä sekä auttaa vastaajaa hahmottamaan kokonaisuutta. (Valli & Perkkilä 2018, 122-123.) Opinnäytetyömme sähköinen kyselylomake on Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoiden vastattavana syys-lokakuun 2019 lopussa kolmen viikon ajan.

Ennen virallisen kyselyn aloittamista, kyselylomake pitää esitellä. Esitelluksen avulla voidaan testata kyselylomakkeen ymmärrettävyys, kysymysten järjestys ja loogisuus, kysymysten tarpeellisuus tutkimuskysymyksiin nähden sekä vastausvaihtoehtojen mielekkyys, tyhjentyvyys sekä toistensa poissulkevuus. Lisäksi esitelluksen avulla saadaan selville, onko kysymysten määrä riittävä, onko avointen kysymysten vastauksille lomakkeella riittävästi tilaa ja puuttuuko kyselylomakkeesta joku oleellinen kysymys tai vastausvaihtoehto. (Heikkilä 2014.) Opinnäytetyön kyselylomake testattiin yhdeksällä vastaajalla neljän päivän ajan syyskuun 2019 puolivälissä ennen virallisen kyselyn aloittamista. Esitelläajista seitsemän täytti koko kyselyn, kaksi esitelläajaa vastasi vain taustakysymyksiin ja ohitti väittämät. Esitelläajien keskimääräinen kyselylomakkeeseen vastaamisaika oli 10 minuuttia. Esitelläajilta tulleen palautteen perusteella kyselylomakkeesta muokattiin muutamia kielioppivirheitä sekä saatekirjettä.

Kun kysely toteutetaan sähköisenä kyselynä, kyselylomakkeeseen liitetään mukaan saatekirje. Saatekirjeestä tulee selvittää tutkimuksen tarkoitus ja tekijät, mihin mennessä kyselylomakkeeseen on vastattava ja miten kyselylomake palautetaan. Saatekirjeessä kannattaa myös kertoa, että kyselylomakkeella kerättyä tietoa käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Saatekirjeessä kannattaa painottaa vastaamisen tärkeyttä sekä lopussa kiittää vastaajaa vaivannäöstä. (Heikkilä 2014.) Lähetimme opinnäytetyömme kohderyhmälle sähköpostin, joka sisälsi saatekirjeen sekä linkin sähköiseen kyselylomakkeeseen. Kyselylomake sisälsi lyhyen

saatekirjeen sekä ohjeen kyselyn täyttämiseen. Opinnäytetyömme sähköiseen kyselylomakkeeseen liittyvässä saatekirjeessä vedottiin opiskelijakollegoita osallistumaan kyselytutkimukseen, jotta saisimme arvokasta tietoa siitä, miten opiskelijaohjausta tulisi kehittää sekä miten opiskelijan ammatillista kasvua voisi tukea harjoittelun aikana. (Liite 2 & 3.)

Kyselylomake alkaa usein niin sanotuilla taustakysymyksillä, joilla voidaan tiedustella esimerkiksi vastaajan sukupuolta, ikää ja koulutusta. Taustakysymykset toimivat lämmittelykysymyksinä varsinaiseen aiheeseen. Taustakysymykset ovat yleensä tutkimuksen selittäviä muuttujia, eli tutkittavaa ominaisuutta tai asiaa tarkastellaan niiden suhteen. Esimerkiksi taustakysymysten avulla voidaan selvittää miten miehet ja naiset eroavat jonkin tutkittavan ominaisuuden suhteen. (Valli 2018, 94-95.) Opinnäytetyömme kyselylomakkeessa on neljä taustakysymystä. Taustakysymyksinä tiedustellaan vastaajan sukupuolta, ikää, aiempaa hoitoalan koulutusta sekä suoritettujen harjoitteluiden määrää vastaushetkellä.

5.3 Tutkimusaineiston analysointi

Kyselytutkimuksessa tilastollisten analyysien kannalta keskeistä on eri tavoin valmiiksi koodatut numeeriset vastaukset. Analyysivaiheessa avoimet sanalliset vastaukset ovat työläämpiä käsitellä, mutta joissain tilanteissa avoimet osiot toimivat paremmin kuin suljetut vaihtoehdot. Avointen kysymysten avulla saatetaan saada tutkimuksen kannalta sellaista tärkeää tietoa, joka voisi jäädä muuten kokonaan havaitsematta. Avoimet kysymykset voidaan analysoida tilastollisin tai laadullisin menetelmin. Numeeriseen muotoon koodattua tietoa mitatun osion sisällöstä kutsutaan muuttujaksi. Kyselyssä mittausvälineenä toimii kyselyn osiot. Mittaustason määrittelee se, miten osioon voidaan vastata. Mittaustaso taas määrittelee sen, miten vastaukset voidaan analysoida. Lisäksi mittaustaso vaikuttaa mittauksen laatuun. Vastaus tavat ja mittaustasot voidaan jakaa kolmeen päätyyppiin; luokittelu, järjestäminen ja mittaminen. Luokittelu on laadullista mittaustasoa. Luokittelussa määrällisillä asioilla ei ole sijaa ja sitä voidaankin käyttää hyvin avointen kysymysten analysointiin. Luokittelussa numerot edustavat enemmän koodeja kuin lukuja. Järjestysasteikko on järjestämiseen perustuva mittaustaso. Yleisimpiä järjestysasteikoita ovat VAS ja Likertin asteikko. VAS-mittarilla mitataan subjektiivisia asioita, kuten kipua, mielihyvää tai mielipiteitä. VAS-mittari on tyypillisesti noin 10 cm mittainen jana, jonka ääripäät on sanallistettu ja väliin jäävä osuus on jätetty tyhjäksi. VAS-mittarin janalle vastaaja merkitsee vastauksensa yleensä rastilla. Likertin asteikkoa käytetään yleisesti, kun halutaan selvittää henkilön mielipidettä johonkin asiaan. Perusideana on, että asteikon keskikohdasta lähtien toiseen suuntaan samanmielisyyttä vähenee ja toiseen suuntaan puolestaan kasvaa. Sanallisia järjestysasteikkoja laatiessa tulee muistaa, että käsitteet ja ilmaisut voivat merkitä ihmisille eri asioita. Vastaajan voi olla vaikeaa määrittellä esimerkiksi onko jokin asia usein tapahtuvaa, silloin tällöin tapahtuvaa tai harvoin tapahtuvaa. (Vilka 2007, 45-46; Vehkalahti 2014, 27-34; Valli 2018, 114.)

Kun rakennetaan kysymysrunko kyselylle tutkimuskysymysten pohjalta, on tärkeää miettiä samalla myös millä tavoin vastaukset myöhemmin analysoidaan. Vaikka kvantitatiiviset analyysitavat voivat olla vaativiakin, on melko yksinkertaisin tavoin myös helppo osoittaa, miten erilaiset kvantitatiiviset vaihtelut jakautuvat muun muassa ihmisryhmien, yritysten, maiden ja organisaatioiden sisällä. Määrällisessä analyysissä käytetään perusmenetelmiä, joilla kuvataan yhden tai kahden muuttujan välisiä suhteita. Tuloksia voidaan kuvata sanallisesti, graafisesti tai numeerisesti. Kuvioilla lukija saa helposti käsityksen tulosten yleisestä jakaumasta. (Vilkkä 2007, 118-138; Eliasson 2010, 28.)

Tiedonkeruun jälkeen siirrytään tutkimusaineiston tarkasteluun. Aineiston muodostaminen on oma työvaiheensa. Kyselytutkimuksessa aineisto rakennetaan kyselylomakkeen vastausten pohjalta. Sähköisten kyselylomakkeiden vastauksia ei tarvitse erikseen tallentaa, sillä ne tallentuvat suoraan sähköiseen muotoon. Riippuen käytettävästä sähköisestä kyselyjärjestelmästä, kyselyn muuttujien nimet ja koodit voidaan päättää valmiiksi lomaketta laatiessa. Aineiston perusteellinen esikäsittely luo pohjan varsinaiselle analyysille. Aineistoon kannattaa ensin tutustua selailemalla ja katselemalla, miltä aineiston sisältämät tiedot näyttävät. Tyypillisin kyselytutkimusaineiston muoto on havaintomatriisi, jonka vaakarivejä kutsutaan havainnoiksi. Havainnot koostuvat kyselyyn osallistuneiden henkilöiden vastauksista ja yhtä vastaajaa kohti on yksi havainto. Havaintomatriisin pysty rivit ovat nimeltään muuttujia. Aineiston selailu paljastaa nopeasi laajat tietojen puuttumiset, järjettömän oloisen arvot sekä muita mahdollisia aineistoon liittyviä outouksia. (Vehkalahti 2014, 49-54.)

Kerättyyn aineistoon tutustuminen kannattaa aloittaa muuttujien jakaumista, joista näkee nopeasti, mitä arvoja muuttujat sisältävät. Jakaumien lisäksi muuttujia voidaan tarkastella tiivistämällä niitä tilastollisiksi tunnusluvuiksi. Kaikkein yleisin tunnusluku on tavallinen keskiarvo. Aineiston tiedot voi myös tiivistää frekvenssi- ja prosenttijakaumaksi. Frekvenssi tarkoittaa esiintymiskertojen lukumäärää. Frekvenssitaulukko voidaan muodostaa taulukoimalla muuttujan eri arvojen frekvenssit. Myös kahden muuttujan välisiä yhteyksiä voidaan tutkia taulukoimalla. Taulukoiden tekemistä kutsutaan ristiintaulukoinniksi, jolla voidaan tutkia muuttujien jakautumista ja niiden välisiä riippuvuuksia. Riippuvuus- tai riippumattomuustarkastelun tarkoituksena on tutkia, onko tarkastelun kohteena olevan selitettävän muuttujan jakauma erilainen selittävän muuttujan eri luokissa. Jos esimerkiksi tutkimuskysymyksenä etsittäisiin vastausta miesten ja naisten eroavaisuuksiin tutkittavaan aiheeseen liittyen, ristiintaulukointi kertoo, eroavatko mies- ja naisvastaajien vastausjakaumat toisistaan. Analyysissa on selkeyden vuoksi tarpeellista laskea prosenttiosuudet, koska selitettävän muuttujan arvot jakautuvat vain harvoin tasaisesti selitettävän muuttujan luokkiin. (KvantiMOTV 2004; Vehkalahti 2014, 49-54.)

Opinnäytetyömme sähköisen kyselyn ohjelmistossa, SurveyMonkeyssa, on saatavilla maksullisena lisätoimintona automaattinen vastausten analysointi, jonka avulla ohjelmisto tuottaa

vastausten perusteella jokaisesta väittämästä kuviot frekvenssi- ja prosenttijakaumina taustakysymyksiä lukuun ottamatta. Taustakysymyksistä luomme manuaalisesti graafiset kuviot. Lisäksi avaamme kuviot manuaalisesti sanalliseen muotoon. Kyselyllä saatuja tuloksia verrataan aiempaan tutkittuun tietoon aiheesta.

6 Opinnäytetyön tulokset

6.1 Vastaajien taustatiedot

Vastauksia saatiin yhteensä 29 (N=29), joten vastausprosentti on 19%. Keskimääräinen kyselyyn vastaamiseen käytetty aika oli 8 minuuttia ja 12 sekuntia. Vastanneista 19 oli 20-29-vuotiaita, viisi oli 30-39-vuotiaita ja neljä oli 40-49-vuotiaita. Yksi vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen. Kaikki kyselyyn vastanneet olivat naisia. Vastaajista 12:lla ei ollut aiempaa hoitoalan koulutusta ja vastaajista kaksi oli jättänyt vastaamatta kysymykseen, joten heidät luokiteltiin ”ei aiempaa alan koulutusta”-luokkaan. Vastaajista 15 oli aikaisemmalta koulutukseltaan lähihoitaja. Vastaajista neljällä oli vastaushetkellä suoritettuna seitsemän harjoittelua, 11 oli suorittanut kuusi harjoittelua, neljä oli suorittanut viisi harjoittelua, kolme oli suorittanut neljä harjoittelua, viisi oli suorittanut kolme harjoittelua ja kahdella oli suoritettuna kaksi harjoittelua. Vastaajien ikäjakauma, aiempi hoitoalan koulutus sekä suoritettujen harjoitteluiden määrä selviävät taulukoista 1-3.

Vastanneet (N=29)	n	%
20-29 vuotta	19	66
30-39 vuotta	5	17
40-49 vuotta	4	14
Tyhjä vastaus	1	3
Yhteensä:	29	100

Taulukko 1: Vastaajien ikäjakauma lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

Vastanneet (N= 29)	n	%
Ei aiempaa hoitoalan koulutusta	14	48
Aiempi hoitoalan koulutus; lähihoitaja	15	52
Yhteensä:	29	100

Taulukko 2: Vastaajien aiempi hoitoalan koulutus lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

Vastanneet (N=29)	n	%
2 harjoittelua	2	7
3 harjoittelua	5	17
4 harjoittelua	3	10
5 harjoittelua	4	14
6 harjoittelua	11	38
7 harjoittelua	4	14
Yhteensä:	29	100

Taulukko 3: Vastaajien suorittamien harjoitteluiden määrä lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

6.2 Sairaanhoidajan ammatillisen osaamisen vaatimukset

Vastaajista 18 oli täysin tai osittain samaa mieltä, että hänellä oli riittävä teoreettinen osaaminen ennen harjoitteluihin menoa. Osittain tai täysin eri mieltä oli 11 vastaajaa. Vastaajista 16 koki tietävänsä, miten ammattipätevyysdirektiivien osaamisvaatimukset liittyvät opiskelijan ohjaamiseen harjoitteluissa, 13 vastaajista oli väittämästä eri mieltä. Vastaajista 21 koki, että harjoittelussa työpäivät oli suunniteltu niin, että opiskelija oppisi työpäivän aikana mahdollisimman paljon uusia asioita ja voisi saavuttaa hieman vaativammatkin harjoittelulle asettamansa tavoitteet. Kahdeksan vastaajaa oli asiasta eri mieltä. Opiskelijoiden kokemus oman teorian tiedon riittävästä osaamisesta selviää taulukosta 4.

Vastanneet (N=29)	n	%
Täysin samaa mieltä	1	3
Osittain samaa mieltä	17	59
Osittain eri mieltä	10	35
Täysin eri mieltä	1	3
Yhteensä:	29	100

Taulukko 4: Opiskelijoiden kokemus oman teorian tiedon riittävästä osaamisesta harjoitteluun mennessä vastaajien lukumääränä ja prosentteina (N=29).

6.3 Ohjauksen toteutuminen harjoitteluissa

Opiskelijoista 22 kertoi huolellisen perehdytyksen helpottaneen työkäytäntöjen oppimista harjoittelupaikassa, seitsemän vastaajaa oli asiasta eri mieltä. Perehdytyslistalla, jonka avulla opiskelijoiden perehtymisen etenemistä seurattiin, oli ollut käytössä 16 vastaajan harjoittelupaikalla, 13 vastaajan harjoittelupaikassa se ei ollut käytössä. Vastaajista 17 koki, että heidän ohjauksessaan oli huomioitu heidän yksilöllinen tapansa oppia, vastaajista 11 oli osittain eri mieltä ja yksi vastaajista koki, että hänen ohjauksessaan yksilöllistä oppimista ei huomioitu lainkaan. Vastaajista 23 oli joko täysin tai samaa mieltä, että heidän opintojensa vaihe ja jo olemassa oleva osaaminen oli huomioitu ohjauksessa. Viisi vastaajaa oli osittain eri mieltä asiasta ja yksi vastaajista koki, ettei opintojen vaihetta huomioitu ohjauksessa. Opiskelijoista 16 koki, että harjoittelupaikassa ei ollut riittävästi henkilökuntaa, jotta opiskelijan ohjaus olisi ollut mahdollista toteuttaa, loput 13 vastaajista oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 12 oli sitä mieltä, että harjoittelupaikassa oli liikaa opiskelijoita yhtä aikaa eikä kaikille opiskelijoille riittänyt oppimistavoitteita tukevaa ohjausta, 17 vastaajaa oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 13 koki, ettei ollut saanut harjoitteluissa ohjausta vaan heitä oli käytetty työvoimana, 16 vastaajaa oli asiasta eri mieltä.

Lähes kaikki 26 vastaajaa oli sitä mieltä, että ohjaaja oli tutustunut heidän harjoittelulle asetamiinsa tavoitteisiin ja vastaajista 25 vastasi ohjaajan auttaneen heitä tavoitteidensa laatimisessa. Vastaajista kolme koki, ettei ohjaaja ollut tutustunut heidän harjoittelulle asetamiinsa tavoitteisiin ja neljän vastaajan ohjaaja ei ollut auttanut heitä tavoitteiden laatimisessa. Vastaajista 27 osaa mielestään laatia harjoitteluihin realistiset tavoitteet, kaksi vastaajaa oli eri mieltä. Tavoitteisiinsa pohjautuvaa ohjausta harjoittelussa koki saaneensa 22 opiskelijaa, seitsemän vastaajaa oli asiasta eri mieltä. Ohjaajan tapa ohjata oli 23 vastaajan mielestä motivoinut heitä myös tavoitteiden saavuttamisessa, kuuden vastaajan mielestä näin ei ollut.

Vuorovaikutussuhteen muodostaminen ohjaajan kanssa ja ohjaajan kunnioitus opiskelijaa kohtaan koettiin enimmäkseen toteutuneen. Vastauksissa 24 oli luonut luottamuksellisen suhteen ohjaajaansa, viisi oli joko osittain tai täysin eri mieltä. Kunnioitusta opiskelijan roolissa koki saaneensa 23 vastaajaa, kuusi vastaajaa oli eri mieltä. Vastaajista 23 oli sitä mieltä, että ohjaajan toiminta ja esimerkki oli innostanut heitä oppimaan uutta ja syvensi heidän osaamistaan. Kuusi oli asiasta eri mieltä.

Vastaajista 25 oli saanut harjoittelunsa aikana tutustua moniammatilliseen tiimiin kuuluvien asiantuntijoiden työnkuvaan, vastaajista neljä ei ollut saanut. Vastaajista 12 oli sitä mieltä, että kaikki henkilökuntaan kuuluvat olivat olleet halukkaita ohjaamaan opiskelijaa harjoittelun aikana. Enemmistö vastaajista, 17 vastaajaa, oli asiasta erimieltä. Kaksi kyselyyn vastanneista opiskelijoista on joutunut keskeyttämään harjoittelunsa ohjaajan epäasiallisen kohtelun vuoksi, loput 27 vastaajaa vastasi väittämään kieltävästi. Henkilökunnan ohjaus halukkuus on esitetty taulukossa 5.

Vastanneet (N=29)	n	%
Täysin samaa mieltä	3	10
Osittain samaa mieltä	9	31
Osittain eri mieltä	12	41
Täysin eri mieltä	5	18
Yhteensä:	29	100

Taulukko 5: Kaikkien harjoittelupaikan henkilökuntaan kuuluvien ohjaushalukkuus vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

6.4 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta

Kyselyn lopussa oli avoin kysymys, jossa kyselyyn vastanneille opiskelijoille annettiin mahdollisuus halutessaan kertoa omin sanoin kokemuksiaan harjoitteluista. Avoimeen kysymykseen vastasi 12 opiskelijaa. Koska vastauksia oli vähän, analyysivaiheessa ei nähty tarpeelliseksi tehdä sisällönanalyysejä vaan vastauksia tarkasteltiin teemoittain. Kaikki avoimeen kysymykseen tulleet vastaukset liittyivät harjoitteluissa saatuun ohjaukseen, vuorovaikutussuhteeseen ohjaajan kanssa, opiskelijoiden kuormittavuuteen työyhteisöissä tai opiskelijoihin suhtautumiseen. Vastaajat kuvasivat kokemuksiaan harjoitteluissa muun muassa seuraavasti:

”Olen tehnyt usean harjoittelun HUS:lla ja koen, että pääsääntöisesti ohjaus on erittäin hyvää ja henkilökunta opiskelijamyönteistä ja motivoitunutta opiskelijaohjaukseen.”

”Suurimmassa osassa harjoittelupaikoissani ohjaus on ollut erittäin hyvää, mutta ensimmäisessä harjoittelussani se oli erittäin huonoa.”

Avoimeen kysymykseen vastanneet opiskelijat olivat kokeneet ilmapiirin harjoittelupaikalla opiskelijavastaiseksi, lisäksi opiskelijat olivat kokeneet tullessa kohdelluksi epäasiallisesti harjoitteluissa. Opiskelijat arvelivat, että henkilökemioiden kohtaaminen vaikutti ohjaajan ja opiskelijan välisen suhteen onnistumiseen. Kaksi vastaajista kertoi joutuneensa vaihtamaan harjoittelun aikana ohjaajaa, koska ohjaussuhde ei syystä tai toisesta ollut onnistunut. Kokemuksiaan harjoitteluiden ohjaajista vastaajat kuvasivat muun muassa seuraavasti:

”Pääasiassa harjoittelun ohjaus on ollut hyvää, mutta edellinen kirran harkka oli aivan kamala, koska ohjaaja oli ihan järkyttävä kiusaaja ja ilmeisesti nautti alistamisesta toisten nähdessä.”

”Kaiken kaikkiaan oman ohjaajani ohjaus oli ammattimaista ja opin paljon. Jos olin jonkun toisen ohjaajan kanssa, jäi vähän kuva, että olin ”rasite”.

” Vuorovaikutussuhde ohjaajan kanssa riippuu omasta kokemuksestani todella paljon osittain henkilökemioista. Monet kyselyn asioista riippuvat paljon harjoittelusta, niitä on niin erilaisia.”

”Harjoittelukokemukseni olisivat positiivisemmat, mutta yksi ohjaaja kohteli minua epäasiallisesti ja antoi palautetta tilanteista, jotka eivät vastanneet tavoitteitani eivätkä pitäneet edes täysin paikkaansa. Kyseisessä harjoittelussa minulla oli onneksi kaksi ohjaajaa ja toinen ohjaaja korjasi toisen sanomisia (enimmäkseen kylläkin vain minulle, ei ohjaajalle suoraan). ”

”Olen joutunut kahdessa harjoittelussa vaihtamaan ohjaajan minuun opiskelijana kohdistuneen epäasiallisen kohtelun vuoksi. Onneksi kahdessa viimeisessä harjoittelussa olen saanut äärettömän hyvää ja laadukasta ohjausta. ”

”Olen joutunut vaihtamaan ohjaajaa harjoittelun aikana.”

”Valitettavan usein törmää opiskelijakielteiseen ilmapiiriin. Itsellä kuitenkin pääsääntöisesti hyvät ohjaajat vaikkei yhteisö olisikaan vastaanottavainen. ”

Opiskelijat olivat vastauksissaan pohtineet, mistä mahdolliset epäonnistumiset harjoitteluohjauksessa olisivat voineet johtua. Mahdollisia syitä olivat ohjaajan haluttomuus ohjata opiskelijaa, kiire, vähentyneet henkilökuntaresurssit, väsymys jatkuvaan opiskelijoiden tai uusien työntekijöiden perehdytykseen, työmotivaation puute, ohjaajan henkilökohtaiset ongelmat sekä se, ettei opiskelijan ohjaukselle ole varattu riittävästi aikaa. Syitä harjoitteluiden ohjauksen epäonnistumiseen vastaajat kuvasivat seuraavasti:

”Harjoittelujen ohjaajia valittaessa tulisi harjoituspaikalla yhteisesti keskustella siitä, kuka haluaa ottaa oppilaita ohjattavakseen ja kenellä on sellaisia luonteenpiirteitä/ ominaisuuksia ja kokemusta, että he ohjaajaksi sopivat. Yleensä, jos ohjaaminen on jollain tapaa epäonnistunut, on kyseessä ollut oman kokemuksen mukaan ohjaajan omat ongelmat/työmotivaation puute tai jokin vastaava tekijä. ”

”Suurimmassa osassa harjoitteluita ohjaajat ovat olleet pääasiassa mukavia. Jokaisessa harjoittelupaikassa on huomannut kuitenkin sen, että siellä on kokoajan paljon opiskelijoita ja ohjaajat ovat ”väsyneitä” jatkuvaan opiskelija ohjaukseen tai uusien työntekijöiden perehdytykseen. Työntekijä pulan vuoksi töitä on paljon ja opiskelija kanssa töiden tekoon menee enemmän aikaa tai jossain tapauksissa opiskelijaa käytetään työvoimana eikä tarvittavaa ohjausta saa. Valitettavan monessa paikassa on myös hieman opiskelija vastainen ilmapiiri. Opiskelijoita esimerkiksi ei tervehditä ja kutsutaan opiskelija nimellä harjoittelun ajan. Monessa paikassa on tullut myös vastaan tilanne, että opiskelija saatetaan jättää vain yksin kansliaan pyörittelemään peukaloita kun ohjaaja katoaa jonnekin sanomatta mitään esim syömään, koulutukseen ym.”

”Ohjaajat ovat useissa paikoissa olleet motivoituneita, mutta valitettavasti kiire ja äkilliset sairastumiset ovat tuoneet haasteita. Vaikka olen usein ollut erittäin tyytyväinen saamaani ohjaukseen harjoittelujakson jälkeen, olen asiaa ajan kanssa pohdittuani huomannut, että opiskelijan ohjaukseen tulisi varata huomattavasti enemmän aikaa. Kysymyksille ja pohdinnalle ei usein ole ollut aikaa. Ohjaajien kanssa olisi ollut todella antoisaa keskustella enemmän kuin mikä oli lopulta mahdollista.”

6.5 Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus

Vastaajista 20 koki, ettei harjoittelun ohjaaja odottanut opiskelijalla olevan sen enempää osaamista kuin hänellä opiskeluvaihe huomioon ottaen oli. Yhdeksän vastaajaa oli asiasta joko osittain tai täysin samaa mieltä siitä. Vastaajista 24 koki saamansa ohjauksen tukeneen ammatillista kasvua sekä auttaneen näkemään yhteyksiä teoreettisen tiedon ja omien toimintatapojen välillä. Vastaajista viisi oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 22 vastasi, että ohjaaja oli pyytänyt heiltä perusteluja toimintaan. Neljä oli väittämän kanssa osittain eri mieltä ja kolme vastaajista kertoi, ettei heidän ollut tarvinnut perustella toimintaansa harjoittelun aikana.

Vastaajista 23 oli sitä mieltä, että harjoittelussa saatu ohjaus tuki opiskelijan kriittisen ajattelun ja klinisen päättelykyvyn kehittymistä, loput kuusi opiskelijaa oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 24 koki, että oli saanut ohjaajaltaan perustellun vastauksen kysymyksiinsä, viisi vastaajaa oli asiasta osittain eri mieltä. Vastaajista 16 koki työyhteisön työlleen omistautuneisuuden ja innostuneisuuden lisänneen myös opiskelijan omaa halua oppia, sen sijaan vastaajista 13 vastasi kieltävästi kysymykseen.

Vastaajista 25 oli haastanut itsensä menemällä itselleen vieraisiin oppimisympäristöihin harjoitteluihin kehittäkseen mahdollisimman paljon ammattitaitoaan opintojensa aikana. Neljä vastasi väittämään olevansa asiasta osittain eri mieltä. Kaikki 29 vastaajaa arvioivat olevansa motivoituneita soveltamaan ja kehittämään harjoitteluissa oppimiaan taitoja ja tietoja myös omassa työssään ammattilaisena. Vastaajista 23 koki, että harjoittelupaikassa oli ollut mahdollista pohtia työyksikön toimintamalleja, kertoa omia tuntemuksiaan sekä vertailla kokemuksiaan muiden opiskelijoiden, ohjaajan sekä moniammatilliseen tiimiin kuuluvien työntekijöiden kanssa, kuusi vastaajista oli asiasta eri mieltä.

Vastanneista opiskelijoista 24 arvioi, että saamansa palaute ja arviointi oli auttanut heitä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan opiskelijana. Vastaajista viisi oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 22 kertoi käyneensä ohjaajansa kanssa väliarviointikeskustelun, seitsemän vastaajan kanssa ei käyty väliarviointikeskustelua ollenkaan. Kaikki 29 vastaajaa olivat käyneet ohjaajan kanssa loppuarviointikeskustelun. Vastaajista 27 kertoi, ettei saamansa palaute ole ollut negatiivista tai henkilökohtaisuksiin menevää, kaksi vastaajista oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 23 koki, että palaute oli annettu rakentavasti ohjaajasta riippumatta. Vastaajista kuusi oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 25 koki saaneensa rakentavaa ja positiivista palautetta onnistumisistaan ja epäonnistumisistaan harjoitteluiden aikana, neljä vastaajista ei kokenut näin. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 19 koki, että heidän saamansa palaute ja arviointi oli sisältänyt kehittämideoita jatkoa ajatellen, sen sijaan 10 vastaajista ei ollut saanut lainkaan kehittämisehdotuksia saadessaan arviointeja. Kehittämisehdotusten antaminen sairaanhoitajaopiskelijoille palautteiden yhteydessä selviää taulukosta 6.

Vastanneet (N=29)	n	%
Täysin samaa mieltä	5	18
Osittain samaa mieltä	14	48
Osittain eri mieltä	9	31
Täysin eri mieltä	1	3
Yhteensä:	29	100

Taulukko 6: Kehittämisehdotuksien antaminen palautteissa vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

6.6 Sairaanhoitajaopiskelijan ammatti-identiteetin kehittyminen

Vastaajista 18 koki harjoittelupaikassa olleen opiskelijamyönteinen ilmapiiri. Loput 11 vastaajaa oli kokenut ilmapiirin olleen opiskelijavastainen. Vastaajista 17 oli kokenut olleensa harjoitteluissa yksi työyhteisön jäsenistä ja että häntä oli kohdeltu harjoitteluissa kollegiaalisesti, vastaajista 12 ei kokenut näin. Vastaajista 16 kertoi, että heitä oli puhuteltu heidän

omalla nimellään harjoitteluissa, vastaajista 13 oli asiasta eri mieltä. Opiskelijaksi kutsumisen koki negatiivisena asiana 16 vastaajaa, vastaajista 13 oli asiasta eri mieltä. Kyselyyn vastanneista sairaanhoitajaopiskelijoista 16 koki olleensa taakka työyhteisössä harjoittelunsa aikana, 13 oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 24 koki ammatillisen itsetuntonsa vahvistuneen harjoitteluiden aikana, vastaajista viisi ei kokenut näin. Opiskelijan kollegiaalinen kohtelu on esitetty taulukossa 7.

Vastanneet (N=29)	n	%
Täysin samaa mieltä	1	3
Osittain samaa mieltä	16	56
Osittain eri mieltä	9	31
Täysin eri mieltä	3	10
Yhteensä:	29	100

Taulukko 7: Opiskelijan kohtelu kollegiaalisesti, yhtenä työryhmän jäsenenä vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

6.7 Reflektio osana ammatillista kasvua

Vastaajista 26 koki tietävänsä mitä reflektio tarkoittaa ja ymmärtävänsä reflektion merkityksen ammatillisen kasvun keskeisenä tekijänä, kolme oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 22 arvioi osaavansa käsitellä reflektion avulla harjoitteluissa kokemiaan asioita ja kääntää ne oppimiseksi. Vastaajista seitsemän koki, ettei osaa kääntää kokemuksiin oppimiseksi reflektion avulla. Vastanneista 15 koki, että heitä ohjattiin reflektion kautta ja 14 vastasi, ettei reflektiota käytetty yhtenä ohjausmenetelmänä.

Vastaajista 27 koki osaavansa arvioida harjoitteluissa saavuttamaansa osaamistaan realistisesti, kaksi oli asiasta eri mieltä. Vastaajista 13 arvioi olleensa liian kriittinen osaamistaan kohtaan arvioidessaan itseään harjoittelun väli- ja loppuarvioinneissa, 16 vastaajaa oli asiasta eri mieltä. Vastaajista yhdeksän ei ollut saanut mahdollisuutta itsearviointiin oppimistilanteissa, 22 vastaajaa oli siihen mahdollisuuden. Opiskelijoiden reflektio-osaaminen on esitetty taulukossa 8.

Vastanneet (N=29)	n	%
Täysin samaa mieltä	6	20

Osittain samaa mieltä	16	56
Osittain eri mieltä	7	24
Täysin eri mieltä	0	0
Yhteensä:	29	100

Taulukko 8: Reflektio-osaaminen vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).

7 Pohdinta

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää miten ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden ohjaus vaikuttaa sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa tietoa opiskelijaohjauksen kehittämiseen sekä opiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden aikana.

7.1 Harjoitteluiden ohjauksen merkitys sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun

Hoitotyön opintojen yleisenä tavoitteena on antaa opiskelijalle riittävät teoreettiset perusteet ja hyvät valmiudet asiantuntijatehtävissä toimimista varten sekä valmiudet alan kehittämisen seuraamiseen ja oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Ammattitaitoa edistävissä harjoitteluissa sairaanhoitajaopiskelija perehtyy ohjattuna alan keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä harjoittelee tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Sairaanhoitajaopiskelija hankkii opintojensa aikana hoitotyön osaamisen, jonka taso on kiinni siitä, miten hyvin teoria-tieto ja käytännöntaidot ovat hallinnassa. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2006, 14-27; Lauri 2006, 92-98.) Nykyaikana niin työelämässä kuin opinnoissakin peräänkuulutetaan yhä enenevässä määrin itseohjautuvuutta sekä kehittyneitä ongelmanratkaisutaitoja. Kyselyymme vastanneista opiskelijoista useampi arvioi, ettei heillä ollut riittävästi teoreettista osaamista ennen harjoitteluun menoa. Sairaanhoitajaopinnoissa teoriaopetus on nykyään verkkopainotteista ja vastuu teoreettisen tietoperustan haltuun otossa on opiskelijalla itsellään. Koska harjoitteluiden tarkoituksena on yhdistää teorian tieto ja käytännön taidot, tulisi opiskelijoiden itseohjautuvasti paneutua opiskeluiden aikana enemmän myös teorian tiedon ja näyttöön perustuvien tutkimustulosten lukemiseen, mikäli he kokevat teorian tietonsa puutteelliseksi. Opiskelijalla on vastuu aktiivisuudestaan ja itseohjautuvuudestaan paitsi harjoitteluissa, myös oppilaitoksen tarjoamissa opinnoissa.

Harjoitteluissa saamamme ohjaus pohjautuu opetussuunnitelmamme tavoitteisiin, ammattipätevyysdirektiivien ammattiosaamisvaatimuksiin sekä omien oppimistarpeidemme mukaisesti laadittuihin henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Usein opiskelijat kokevat oppilaitoksessa oppimaan teoriassa ja käytännön toiminnassa olevan eroja. Teorian ja käytännön yhdistyminen onkin keskeinen haaste harjoittelun aikana. Tavoitteiden asettaminen voi olla opiskelijan mielestä vaikeaa, sillä tavoitteiden tulisi olla saavutettavissa harjoitteluksikön tarjoamissa oppimistilanteissa. Harjoittelun ohjaajan tulisi keskustella opiskelijan kanssa siitä, minkälaisia asioita harjoitteluksikössä voi oppia ja tarvittaessa opiskelijalla tulisi olla saatavilla ohjaajan apu tavoitteidensa laatimiseen. (Haapa ym. 2018, 42.) Kyselyyn vastanneista opiskelijoista lähes kaikki arvioivat osaavansa laatia harjoitteluun realistiset tavoitteet ja oli saanut tavoitteisiinsa pohjautuvaa ohjausta. Realististen, oppimista edistävien tavoitteiden laatiminen on tärkeää paitsi ammatillisen kasvun ja kehittymisen vuoksi myös siksi, että selkeät tavoitteet helpottavat opiskelijan ohjaamista harjoittelussa. Opiskelijan osaaminen ja kehittyminen harjoittelun aikana tehdään näkyväksi arvioinnin avulla. Arvioinnilla voidaan määritellä mitä

opiskelija on oppinut ja mihin oppimista jatkossa tulisi suunnata. Arvioinnissa verrataan opiskelijan suoriutumista suhteessa omiin sekä opetussuunnitelman tavoitteisiin sekä ammatillisiin osaamisvaatimuksiin, joten opiskelijan ammatillisen kehittymisen kannalta arvioinnin saaminen on tärkeää. Arviointi on aina sidoksissa vahvasti myös arvoihin ja arvostukseen. Arvioinnissa on kyse ohjaajan vallan käyttämisestä suhteessa opiskelijaan ja totuudenmukainen arviointi edellyttää ohjaajalta korkeaa eettistä ammattitaitoa ja moraalialia. Opiskelijan saama arviointi tulisi aina kohdistua opiskelijan osaamiseen ja sen kehittymiseen, ei opiskelijan persoonaan. Lisäksi ohjaajan tulisi varmistaa, että opiskelijasta annettu arviointi ohjaa opiskelijan oppimista eteenpäin. (Haapa ym. 2018 51.) Palautetta ja arviointeja kyselyymme osallistuneet opiskelijat olivat saaneet mielestään harjoitteluissa riittävästi. Lisäksi palaute ja arviointi oli annettu pääasiassa rakentavasti ohjaajasta riippumatta. Opiskelijoiden saama palaute ja arviointi oli auttanut heitä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan opiskelijana.

Opiskelijan ohjaus harjoitteluissa on moniammatillinen prosessi. Jokaisella opiskelijaa ohjaavalla ammattihenkilöllä on oma paikkansa opiskelijan oppimisessa. Terveystieteiden henkilökunnalla on ainutlaatuinen mahdollisuus vaikuttaa seuraavan sukupolven hoitajien ammattitaidon kehittymiseen ohjatesaan opiskelijoita työyksiköissään. (Kinnell & Hughes 2010, 55-56.) Tutkimusten mukaan epäonnistunut ohjauskokemus johtaa ajoittain opiskelijoiden tyytymättömyyteen harjoitteluunsa. Tällöin opiskelijat ovat saattaneet kokea, että heitä pidetään harjoittelussa työvoimana, ettei heidän oppimistarpeitaan ole huomioitu tarpeeksi eikä heitä ole otettu mukaan työyhteisöön. Osa opiskelijoista on aiempien tutkimusten mukaan arvioineet, ettei henkilökunta ei ole ollut kiinnostunut opiskelijaohjauksesta. (Tuomikoski 2019, 33.) Kyselyymme vastanneet opiskelijat toivat vastauksissaan esille ohjaamiseen liittyvinä oppimista ja ammatillista kasvua estävinä tekijöinä enimmäkseen ohjauksen vuorovaikutussuhteeseen, työilmapiiriin sekä henkilöstöresurssien vähyteen liittyviä seikkoja. Myös ohjaajan motivaation puute, työuupumus, henkilökemioiden puute ja työntekijöiden ylikuormittuneisuus kiireen takia koettiin harjoittelun tavoitteellisen etenemisen estävinä tekijöinä. Muutama vastaaja kertoi joutuneensa vaihtamaan ohjaajaa kesken harjoittelun ja kaksi vastaajista oli joutunut lopettamaan harjoittelun kesken ohjaajan epäasiallisen käytöksen vuoksi. Opiskelijat voivat kokea ammattitaitoa edistävät harjoittelut stressaavina, sillä edessä on aina uusi oppimisympäristö, uudet työkaverit, paljon asioita, joita ei vielä osaa sekä rajallinen aika oppia uusia asioita. Mikäli opiskelija kohtaa häneen kohdistuvaa epäasiallista käytöstä, voi harjoittelun keskeyttäminen tuntua ainoalta järkevältä vaihtoehdolta. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS:n) harjoittelupaikoissa opiskelijat rinnastetaan työntekijöihin. Opiskelijoihin kohdistuvassa häirinnässä ja epäasiallisessa kohtelussa harjoittelun aikana noudatetaan nollatoleranssia ja opiskelijan huonosta kohtelusta tulee aina ilmoittaa työyksikön esimiehelle. Tällöin opiskelijalla on oikeus vaihtaa harjoittelun ohjaajaa. (Haapa ym. 2018, 55-56.) Harjoitteluun innokkaana menevälle opiskelijalle opiskelijavastainen ilmapiiri

työyksikössä voi tulla täytenä yllätyksenä varsinkin, jos alalta ei ole aiempaa työkokemusta. Huonoista ohjauskokemuksista huolimatta lähes kaikki vastanneista koki harjoittelussa saadun ohjauksen tukeneen ammatillista kasvua sekä vahvistaneen ammatillista itsetuntoa.

Opintojen aikana reflektion tarkoituksena on, että opiskelija oppii tulkitsemaan kokemiaan asioita omalla tavallaan ja sitä kautta ymmärtää omaa toimintaansa. Ohjaustilanteessa käytetty reflektointi voi parhaimmillaan tuottaa opiskelijalle uudenlaista ymmärrystä asioihin. Näin tapahtuessaan reflektio toimii opiskelijan ammatillisen kasvun keskeisenä tekijänä. Reflektoinnin tarkoituksena on siis muuttaa opiskelijan tapaa ajatella ja käyttäytyä sekä lisätä opiskelijan itsetietoisuutta. Teoreettisen tiedon kytkemisessä käytännön taitoihin sekä ammatillisen kehittymisen kannalta on olennaista, että opiskelija osaa arvioida itseään ja toimintaansa totuudenmukaisesti. Opiskelijoiden tekemiä itse- ja vertaisarviointeja sekä työelämän edustajien arvioita hyödynnetään, kun arvioidaan opiskelijan reflektio-osaamista. Opiskelijan saama arviointi mahdollistaa hänelle oman osaamisensa ja omien tavoitteiden kehittymisen seuraamisen suhteessa tutkinnon asettamiin osaamisvaatimuksiin. Opiskelijat ovat usein herkästi joko ylikriittisiä tai hyvin läpi sormien katsovia tehdessään itsearviointia. Saamastamme palautteesta rakentava kritiikki sekä kannustus kehittävät eniten osaamistamme itsearvioinnissa. (Ojanen 2003, 71; Haapa ym. 2018, 13-14; Laurea 2019b.) Reflektio-osaaminen on taito, jota sairaanhoitaja tarvitsee koko työuransa ajan jo opiskelujen alusta alkaen. Se mahdollistaa koko työuran kestävän ammatillisen kasvun ja kehittymisen. Kyselyssä kävi ilmi, että yllättävän moni vastanneista opiskelijoista ei kokenut osaavansa käyttää reflektiota oppimisessa. Reflektio-osaaminen sisältyy Laureassa sairaanhoitajaopintoihin, mutta reflektion merkitystä opiskelijan oppimiselle sekä ammatillisen kasvun keskeisenä tekijänä tulisi korostaa enemmän. Sairaanhoitajaopintojen alkuvaiheeseen voisikin olla järkevää lisätä opetusta reflektoinnista, jotta reflektio-osaaminen kehittyisi mahdollisimman vahvaksi jo opintojen aikana.

7.2 Harjoittelun ohjaajan ominaisuuksien vaikutus sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun

Opiskelijaohjaajan ominaisuudet ovat tärkeässä asemassa harjoittelun onnistumisessa. Ohjaajan motivaatio ja kyky motivoida myös opiskelijaa vaikuttavat oppimisprosessiin ja oppimistuloksiin. Ohjaajan tulee ohjata opiskelijaa sen mukaan, missä vaiheessa hän on opintojaan. Tutkimusten mukaan ne sairaanhoitajat, jotka ovat käyneet ohjaajakoulutuksen, arvioivat oman osaamisensa ohjaajana paremmaksi kuin ne, jotka eivät olleet saaneet koulutusta. (Kääriäinen ym. 2018, 218-222; Tuomikoski 2019, 80.) Opinnäytetyömme kyselyyn vastanneista noin puolet koki, että harjoittelussa oli otettu huomioon opiskelijan yksilölliset tavat oppia ja opiskelijaa oli ohjattu sen mukaan. Oppilaan ikä, tausta ja kulttuurilliset seikat saattavat vaikuttaa oppimiseen ja ohjaajan tulisi huomioida tämä ohjaamistilanteissa. Jotta opiskelijan teoreettiset ja kliiniset taidot kehittyvät, hänen tulisi saada yksilöllistä ohjausta, jossa huomioidaan hänen tapansa oppia. Myös opintojen vaihe vaikuttaa ohjaustilanteissa siihen,

miten ohjataan ja mitä opetetaan. Enemmistö vastaajista kertoi, ettei heillä odotettu enempää osaamista, kuin mitä opiskeluvaihe huomioon ottaen oli. Kuitenkin vastaajissa oli niitäkin, jotka katsoivat, että heiltä oli odotettu liikaa osaamista.

Opiskelija laatii jokaiseen harjoitteluun tavoitteet, jotka pohjautuvat myös opetussuunnitelmaan ja ammatin vaatimiin osaamistavoitteisiin. Ohjaajan tulee tukea ja ohjata tavoitteiden asettamisessa tarvittaessa sekä antaa palautetta niistä. (Kääriäinen ym. 2018, 218-222.) Kyselyyn vastanneista lähes kaikki olivat sitä mieltä, että ohjaaja oli tutustunut heidän tavoitteisiinsa ja suurin osa oli saanut apua tavoitteiden asettamiseen ohjaajalta. Enemmistö kyselyyn vastaajista oli myös sitä mieltä, että ohjaus harjoittelupaikalla oli pohjautunut asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan olisi tärkeä ymmärtää, että hänen tulisi laatia harjoittelulle tavoitteet, jotka vastaavat sekä opetussuunnitelman että ammatin edellyttämiin vaatimuksiin. Tavoitteiden laatimista käydään läpi Laurea-ammattikorkeakoulussa harjoitteluiden infoissa, mutta niiden laatimiseen olisi hyvä perehtyä opintojen aikana myös syvällisemmin.

Ohjaus mahdollistaa terveydenhuollon henkilökunnalle ainutlaatuisen mahdollisuuden vaikuttaa seuraavan sukupolven hoitajien ammattitaidon kehittymiseen. Sillä, miten opiskelijaa ohjataan harjoitteluissa, on suuri merkitys opiskelijan oppimisen onnistumisessa. Ohjaajan tulee pystyä katsomaan ohjaustilannetta molempien, niin ohjaajan itsensä kuin opiskelijankin näkökulmasta. (Kinnell & Hughes 2010, 1.) Vastauksista kävi ilmi, että opiskelijat toivoivat ohjaajaa, jolla on todellista motivaatiota ohjata opiskelijoita ja jonka luonteenpiirteet, ominaisuudet ja kokemus tekevät hänestä hyvän ohjaajan. Ohjaajan on myös tärkeä tiedostaa, että opiskelija muodostaa käsityksen sairaanhoitajan ammatista ja työstä harjoitteluissaan. Sairaanhoitaja näyttää toiminnallaan ja asenteillaan mallia opiskelijalle. Jokainen ohjattu harjoittelu on yksilöllinen, vuorovaikutteinen tapahtuma ja se sisältää ohjaajan ja opiskelijan välisen kommunikoinnin sekä molemminpuolisen luottamuksen ja kunnioituksen. Molempien osapuolien pitää siihen sitoutua ja noudattaa yhdessä sovittuja toimintatapoja. (Baxley & Ibitayo 2013, 2-4; Tuomikoski 2019, 33.) Suurin osa vastasi, että oli luonut luottamuksellisen suhteen ohjaajaansa ja koki, että sai kunnioitusta opiskelijan roolissaan. Muutama opiskelija kuitenkin katsoi, että heitä ei kunnioitettu eikä vuorovaikutussuhteen muodostaminen onnistunut ohjaajan kanssa. Hyvän vuorovaikutussuhteen luominen ja ohjaajan kunnioitus opiskelijaa kohtaan vaikuttaa koko oppimisprosessiin. Opiskelijan tulee uskaltaa kyseenalaistaa ja esittää kysymyksiä ohjaajalleen sekä saada palautetta ja kannustusta opiskelunsa aikana.

7.3 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Kyselytutkimuksessa mittauksen luotettavuuteen eli validiteettiin ja tarkkuuteen eli reabiliateettiin vaikuttavat sekä sisällölliset, tilastolliset, kulttuuriset, kielelliset ja tekniset seikat. Validiteetti kertoo, mitataanko sitä mitä piti, reabiliateetti kertoo, miten tarkasti mitataan. Mitä vähemmän mittaukseen sisältyy mittausvirheitä, sitä parempi mittauksen reabiliateetti on. Tutkimuksen kokonaisluotettavuus edellyttää luotettavuutta sekä mittaukselta että

tiedonkeruulta. Yksi tutkimuksen luotettavuuden ilmaisin on vastausprosentti, mikä kertoo, kuinka moni otokseen valituista täytti ja palautti kyselylomakkeen. Vastausprosentti on hyvä raportoida tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Raportissa tulee tuoda myös esille vastaus-ten laatu, esimerkiksi se, kuinka paljon vastauksissa esiintyy puutteellisia tietoja tai vastaa-mattomia kysymyksiä. Liian pitkä kyselylomake voi aiheuttaa sen, ettei vastaaja jaksakaan vastata viimeisiin kysymyksiin ilman perusteellista pohdintaa. Tällöin tutkimuksen luotettavuus kärsii. Validi tutkimus mittaa sitä, mitä oli tarkoituskin, ei sisällä systemaattisia virheitä ja antaa keskimäärin oikeita tuloksia. Tutkimuksen validiuden voi varmistaa etukäteen huolellisella suunnittelulla ja tarkoin harkitulla tiedonkeruulla. Kysymysten ja väittämien tulee mitata oi-keita asioita, olla yksiselitteisiä ja kattaa koko tutkimusongelman. Lisäksi tutkimukseen osal-listuva perusjoukko tulee olla etukäteen selkeästi määritelty ja otoksen oltava edustava. Tut-kimuksen luotettavuutta lisää se, että tiedonkeruu, tulosten syöttö ja käsittely tehdään huo-llisesti ja virheettömästi. (Heikkilä 2014; Vehkalahti 2014, 40-44; Valli 2018, 92-94.)

Opinnäytetyöhömmme liittyvä kysely lähetettiin 154:lle opiskelijalle. Vastausaika oli aluksi kaksi viikkoa, mutta vähäiseksi jääneen vastausmäärän vuoksi vastausaika jatkettiin viikolla. Vastausajan jatkamisesta huolimatta vastauksia kyselyymme tuli yhteensä vain 29. Vastaus-prosentti jäi alhaiseksi ollen 19%. Alkuperäinen vastaajien määrä oli 31, mutta kaksi vastaa-jista oli vastannut vain taustakysymyksiin ohittaen kaikki väittämät. Heidän vastauksensa poistettiin kokonaan ennen analysointivaihetta. Koska vastausprosentti jäi näin alhaiseksi, tutkimustulokset edustavat vain pientä otantaa kokonaisuudesta, eivätkä näin ollen ole kovin luotettavia.

Kyselyn mukaan liitettyssä saatekirjeessä korostetaan luottamuksellisuutta ja tämän lupauksen tulee näkyä myös opinnäytetyön tulosten raportoinnissa. Opinnäytetyössä saa kirjoittaa vain sellaisia asioita, jotka eivät riko vaitiolon ja luottamuksellisuuden lupausta. Tärkeää on, että sekä vastaajan henkilöllisyys että tutkittavat, kuten yksilöt, ryhmät ja paikkakunnat, säilyvät tuntemattomina. Koska määrällisessä tutkimuksessa tuloksia ei yksilöidä, riskiä henkilöiden tunnistamiseen lopullisessa raportissa ei ole. Sitä vastoin vastausten avaaminen tekstissä ja kirjoittamistapa on eettisesti tärkein asia. (Vilkkä 2007, 164.)

Lomakekyselyn huono puoli tutkimusmenetelmänä on, että sillä kerätty tieto on usein pinnal-lista. Lisäksi vastaajat voivat kyselyä täyttäessään häiriintyä jostain, kyllästyä kyselyn vastaa-miseen tai esimerkiksi ymmärtää kysymykset eri tavalla kuin tekijä on ne tarkoittanut, jolloin kyselytutkimuksen tulokset voivat vääristyä. Kysymykset tuleekin asetella niin, että ne ovat helposti ymmärrettäviä eivätkä johdattele vastaajaa. On myös muistettava määritellä, mitkä kysymykset ovat tutkimuksen kannalta oikeasti oleellisia, sillä kysely ei saa paisua liian pit-käksi. Kyselylomake on syytä suunnitella huolellisesti, sillä vastaajan täytettyä lomakkeen, siihen on myöhäistä tehdä enää muutoksia. Tutkimuksen onnistuminen riippuu siis pitkälti siitä, miten hyvin kyselylomake on suunniteltu. Lomakekyselyn onnistumisessa ratkaisevaa on

se, että kysytään sisällöllisesti oikeita kysymyksiä tilastollisesti mielekkäällä tavalla. (Vehka-lahti 2014, 20; Oppariapu 2018.)

Odotimme kyselyä julkaistessamme saavamme kyselyymme paljon vastauksia, sillä opiskelijoiden ohjaus ja kohtelu harjoittelupaikoissa on tällä hetkellä hyvin ajankohtainen aihe. Opiskelijat puhuvat asiasta paljon ja siitä löytyy useita julkaisuja mm. sosiaalisessa mediassa. Siksi kyselymme alhainen vastausprosentti yllätti meidät. Opinnäytetyömme alhaista vastausprosenttia ja kyselylomakkeen täyttämisen kesken jättämistä voi selittää se, että kyselylomakkeessa oli paljon väittämiä tai väittämät olivat vastaajien mielestä liian moniselitteisiä. Huomioitavaa on myös, että tutkimus tehtiin syksyllä, jolloin monissa yksiköissä opiskelijat ovat harjoittelujaksoilla. Kyselyn tulokset kuitenkin viittaavat siihen, että aihe vaatii seuranta ja lisätutkimuksia.

7.4 Kehittämisehdotukset

Opiskelijan ohjauksen harjoitteluissa tulisi pohjautua paitsi opiskelijan omiin harjoittelulle asettamiin tavoitteisiin, myös ammatin asettamiin vaatimuksiin sekä EU direktiiveihin. Tavoitteiden laatimista käydään läpi Laurea-ammattikorkeakoulussa harjoitteluiden infoissa, mutta niiden laatimiseen olisi hyvä perehtyä opintojen aikana myös syvällisemmin.

Sairaanhoitajaopinnoissa tulisi huomioida, että opiskelija reflektio-osaaminen ei rajoitu pelkästään tutkinnon suorittamiseen ja harjoitteluista suoriutumiseen. Reflektiotaidon merkitys on suuri myös valmistumisen jälkeen, sillä se auttaa oman toiminnan tarkkailussa, ammatillisessa kehittämisessä sekä oma ammattitaidon arvioinnissa koko työuran ajan. Sairaanhoitajaopiskelijan reflektio-osaamista tulisi vahvistaa jo heti opintojen alkuvaiheesta alkaen. Reflektiotaitoja voi vahvistaa oppimispäiväkirjan kirjoittamisella sekä opiskelukavereiden kanssa käytyjen vertaiskeskusteluiden avulla. Vertaiskeskustelut olisivat hyödyllisiä todennäköisesti myös harjoitteluajoina erityisesti silloin, kun opiskelija on harjoittelussa hyvin vaativassa oppimisympäristössä tai kun oppimisympäristössä on jotain oppimista estäviä ongelmia.

Englannissa vuonna 2018 hyväksytyt standardit muuttivat opiskelijan ohjausta siten, että ohjaajan tulee saavuttaa tietty taso saadakseen ohjata ja arvioida sairaanhoitajaopiskelijaa. Nykyisten standardien mukaan kaikkien NMC:n rekisteröimien sairaanhoitajien tulee pystyä opiskelijan ohjaukseen. Uudistuksella haluttiin varmistaa, että tulevat sairaanhoitajat saavat parasta mahdollista ohjausta ja arviointia. (Duffy & Gillies 2018, 17.) Ohjaajana ja arvioijana voi toimia sairaanhoitaja tai kättilö, joka on ollut rekisteröityneenä NMC-rekisteriin vähintään vuoden ja jolla on ohjaajakoulutus (NMC 2010; Tuomikoski 2019, 33). Suomessa ammattikorkeakouluissa ei tällä hetkellä opeteta opiskelijoille oppilaan ohjaamista, vaikka he jossain vaiheessa tulevat opiskelijoita ohjaamaan tulevissa työpaikoissaan. Lisäksi opiskelijaohjauskoulutukset työpaikoilla ovat organisaatiokohtaisia. Sairaanhoitajan ammattikorkeakouluopintoihin olisi hyvä sisällyttää opiskelijan ohjaamisen opintoja, reflektio-ohjaamista sekä ohjeistusta

siitä, minkälaisilla kriteereillä opiskelijaa tulisi arvioida, sillä opiskelijan ohjaajaksi saattaa päätyä vasta koulusta valmistunut sairaanhoitaja, joka itsekin vasta opettelee työyksikön toimintatapoja. Koska sairaanhoitajan koulutuksessa merkittävä osa on harjoittelussa tapahtuvaa oppimista, valmistuneilla sairaanhoitajilla on siis tärkeä rooli tulevien sairaanhoitajien oppimisprosessissa sekä ammatillisessa kehittämisessä jo opiskeluaikana. Opiskelijan ohjaamisen opettelu jää käytännön työelämään opiskelijan valmistuttua. Jotta tulevat sairaanhoitajat saataisiin pysymään alalla ja he olisivat mahdollisimman ammattitaitoisia, pitäisi Suomessa luoda sellaiset koulutuskäytänteet sekä oppilaitoksiin että työyksikköihin, jotka mahdollistaisivat laadukkaan opiskelijan ohjaamisen ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden aikana. Opiskelijaohjauskäytäntöjä uudistaessa, voisi olla järkevää tutustua esimerkiksi Englannin opiskelijaohjaajakäytäntöihin tarkemmin ja miettiä voisiko niistä saada jotain Suomessakin hyödynnettäväksi.

8 Lähteet

Painetut

Eliasson, A. 2010. *Kvantitativa och kvalitativa metoder*. Elanders Hungary Kft.

Elomaa, L. 2010. Työelämän muutos pedagogisena haasteena. Teoksessa Elomaa, L., Lakanmaa R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. *Taitava harjoittelun ohjaaja*. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24.

Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2008. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisen konstruktiona. Teoksessa Asunmaa, T. & Räihä, P. (Toim.) *Samalta viivalta 4*. Valtakunnallisen kasvatusalan valintayhteistyöverkoston (VAKAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2010. PS-kustannus.

Janhonen, S. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2006. Asiantuntijuuden kehittyminen sosiaali- ja terveysalalla. Teoksessa Janhonen, S. & Vanhanen-Nuutinen, L. (toim.) *Kohti asiantuntijuutta. Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveysalalla*. WSOY.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. *Tutkimus hoitotieteessä*. WSOY.
Kinnell, D. & Hughes, P. 2010. *Facilitating the learning of healthcare students*. SAGE Publications Ltd.

Kiviniemi, K. 2007. *Laadullinen tutkimus prosessina*. PS-kustannus.

Kääriäinen, M., Ruotsalainen, H. & Tuomikoski, A-M. 2018. *Opiskelijaohjaus harjoittelussa*. Teoksessa Koivula, M., Wärnå-Furu, C., Saaranen, T., Ruotsalainen, H. & Salminen, L. (Toim.) *Terveysalan opettajan käsikirja*. Tietosanoma.

Lauri, S. 2006. *Hoitotyön ydinosaaminen ja oppiminen*. WSOY.

Ojanen, S. 2003. *Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian käsittelyä*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Olsson, H. & Sörensen, S. 2007. *Forskningsprocessen, Kvalitativa on kvantitativa perspektiv*. Liber Ab.

Paane-Tiainen, T. 2000. *Oppijaksi aikuisena*. Oy Edita Ab.

Paltta, H. 2010. Pitkä ura mielessä. Teoksessa Elomaa, L., Lakanmaa R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. *Taitava harjoittelun ohjaaja*. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24.

Rautava-Nurmi, H., Westergård, A., Henttonen, T., Ojala M. & Vuorinen, S. 2016. *Hoitotyön taidot ja toiminnot*. SanomaPro.

Ronkainen, S. & Pehkonen, L. & Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen E. 2014. *Tutkimuksen voimasanat*. Sanoma Pro Oy.

Saarikoski, M. 2010. Innostava oppimisympäristö opettaa. Teoksessa Elomaa, L., Lakanmaa R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. *Taitava harjoittelun ohjaaja*. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24.

Stenström, M-L. & Laine K. 2006. Towards good practises. For Practice-Oriented Assessment in European Vocational Education. Teoksessa Stenström M-L., Laine K., Grollmann P., Lalor J., Loogna K., McNamara G., MessererK., Prokopp M., Rami J., Tutscher R. & Ümark M. Elements of good practice: examples. Jyväskylä University Press.

Valli, R. 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus.

Valli, R. & Perkkilä P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineiston keruussa. Teoksessa Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn Lectura.

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset

Baxley S. & Ibitayo K. 2013. Mentoring Today's Nurses: A Global Perspective for Success. Sigma Theta Tau International. Viitattu 11.9.2019.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/laurea/reader.action?docID=3383940>

Barker M., Blacow L., Cosgrove, S., Howorth, N., Jackson, G. & McMahon, J. 2011. Implementation of 'sign-off' of mentorship: different perspectives. Julkaisussa British Journal of Nursing. Vol.20(19). Viitattu 23.9.2019

<http://web.a.ebscohost.com.nelli.laurea.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=698c6d79-7231-47b4-b8d8-b152f519bce2%40sdc-v-sessmgr01>

Duffy, K. & Gillies, A. 2018. Supervision and assessment: the new Nursing and Midwifery Council standards. Julkaisussa Nursing management (Harrow, London, England : 1994) Vol.25(3). Viitattu 25.9.2019

<https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/docview/2102483994/fulltextPDF/C6B77CDE0E3C44A1PQ/1?accountid=12003>

Eriksson, E. Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, E-L. 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen - Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus - hanke. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoidajaliitto ry. Viitattu 23.8.2019

<https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoitajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

Haapa, T., Eckardt, M., Koota, E., Kukkonen, P., Pohjamies, N. & Ruuskanen, S. 2018. HUS Opiskelijaohjauksen käsikirja 2.1. Viitattu 15.11.2019

<https://www.hus.fi/tyopaikat/opiskelijat-ja-harjoittelu/terveysalan-opiskelijat/Documents/HUS%20Opiskelijaohjauksen%20k%C3%A4sikirja%202-1%20nettiversio.pdf>

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Edita Publishing Oy. Helsinki. Viitattu 20.8.2019

<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hyvönen, L. 2008. Ammatti-identiteetin muodostuminen uudelleen koulutuksessa ja uudessa ammatissa. Progradu-tutkielma. Kasvatustieteiden laitos. Tampereen yliopisto. Viitattu 25.5.2019.

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79480/gradu03230.pdf?sequence=1>

KvantiMOTV 2004. Ristiintaulukointi. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 1.9.2019

<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi.html#muodostaminen>

Laurea. 2019a. Opetussuunnitelman taustaa ja tutkintorakenne amk-tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus. Monimuoto, ennen vuotta 2019 alkanut. Viitattu 10.8.2019

<https://ops.laurea.fi/index.php/fi/68079/fi/69135/SHP217KA/year/2016>

Laurea. 2019b. Oppimisen ja osaamisen arviointi amk-tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus. Monimuoto, ennen vuotta 2019 alkanut. Viitattu 1.9.2019

<https://ops.laurea.fi/index.php/fi/68079/fi/69135/SHP217KA/year/2016>

Oppariapu. 2018. Kysely. Apua opinnäytetyön kirjoittamiseen. Viitattu 16.5.2019

<https://oppiapu.wordpress.com/kysely/>

Ora-Hyytiäinen, E. 2004. Auttajasta reflektiiviseksi sairaanhoitajaksi. Ammattikorkeakouluopiskelijan kasvu ja kehittyminen ammattiin. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Viitattu 1.8.2019

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67086/951-44-6076-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tuomikoski, A-M. 2019. Sairaanhoitajien opiskelijaohjausosaaminen ja ohjaajakoulutuksen vaikutus osaamiseen. Tarkastusvaiheen akateeminen väitöskirja. Oulun yliopiston tutkijakoulu; Oulun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Viitattu 20.10.2019

<http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-2299-8>

Vehviläinen, S. 2014. Yhteistyössä kohti toimijuutta-hyvän ohjaustoiminnan elementit. Luentomateriaali; Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 2.9.2019.

https://luovi.fi/wp-content/uploads/2017/03/ohjausluento-luovi-3_2017_vehvilainen.pdf

9 Taulukot

Taulukko 1: Vastaajien ikäjakauma lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	27
Taulukko 2: Vastaajien aiempi hoitoalan koulutus lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	27
Taulukko 3: Vastaajien suorittamien harjoitteluiden määrä lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	28
Taulukko 4: Opiskelijoiden kokemus oman teoratiedon riittävästä osaamisesta harjoitteluun mennessä vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	29
Taulukko 5: Kaikkien harjoittelupaikan henkilökuntaan kuuluvien ohjaushalukkuus vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	30
Taulukko 6: Kehittämisehdotuksien antaminen palautteissa vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	33
Taulukko 7: Opiskelijan kohtelu kollegiaalisesti, yhtenä työryhmän jäsenenä vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	34
Taulukko 8: Reflektio-osaaminen vastaajien lukumäärinä ja prosentteina (N=29).	35

10 Liitteet

Liite 1: Ensimmäinen liite	48
Liite 2: Muuttujaluettelo	51
Liite 3: Kyselylomake	52

Liite 1: Ensimmäinen liite

Nimi: Johanna Lepistö & Heli Karismo	
Tehtävä/virka-asema/oppiarvo: Sairaanhoitajaopiskelija	
Osoite:	
Puhelinnumero:	
Sähköposti:	
Päiväys: 1.9.2019	
Työn [tutkimuksen, opin- näytetyön, jatkotutkinnon] tekijä/t:	Johanna Lepistö & Heli Karismo
Koulutusohjelma/ korkea- koulu/ yliopisto:	Laurea ammattikorkeakoulu
Toimipiste:	Porvoon Kampus
[tutkimuksen, opinnäyte- työn, jatkotutkinnon] Oh- jaaja/ohjaajat:	Outi Kukkola
Työn/tutkimuksen nimi:	<i>Työharjoitteluissa saadun ohjauksen merkitys sairaa- nhoitajaopiskelijan ammatilliselle kasvulle</i>
Tavoitteet/ tutkimuson- gelma:	<i>Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää miten ammattitaitoa edistävien harjoitteluiden ohjaus vai- kuttaa sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kas- vuun. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa opiskelijaohjauksen kehittämiseen sekä opiskelijan amatillisen kasvun tukemiseen harjoitteluiden ai- kana.</i>

	<p><i>Tutkimuskysymyksiä ovat:</i></p> <p><i>-Mitkä tekijät harjoitteluiden ohjauksessa vaikuttavat sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun?</i></p> <p><i>-Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet vaikuttavat sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun?</i></p>
<p><i>Tarvittavien tietojen / aineistojen määrittely: Tarkka rajaus mitä tietoja tarvitaan, missä tiedostomuodossa ne tarvitaan ja miten tiedot toimitetaan tutkimusluvan hakijoille:</i></p>	<p><i>Opinnäytetyöhömmme liittyvä tutkimus toteutetaan sähköisenä kyselytutkimuksena. Lomakekysely luodaan SurveyMonkey järjestelmään. Lomakekysely on Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoiden vastattavana syyskuun 2019 lopussa kahden viikon ajan. Ennen kyselyn aloittamista, kyselylomake testataan kahdeksalla vastaajalla. Lomakekyselyssämme kysymykset esitetään väittäminä.</i></p> <p><i>Sähköistä kyselyä varten tarvitsemme Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden (moduulit 3-5) sairaanhoitajaopiskelijoiden sähköpostiosoitteet esimerkiksi ryhmälinkkinä, jotta voimme lähettää heille linkin sähköiseen kyselyymme. Kyselyyn liitetään mukaan saatekirje. Siinä korostetaan luottamuksellisuutta ja tämän lupauksen tulee näkyä myös opinnäytetyön tulosten raportoinnissa. Opinnäytetyön raportissa vastaajan henkilöllisyys säilyy tuntemattomana ja tutkittavat, kuten yksilöt, ryhmät ja paikkakunnat, säilyvät tuntemattomina.</i></p>
<p><i>Aikataulu (noin kahden kuukauden tarkkuudella):</i></p>	<p><i>Tutkimussuunnitelman esitys 13.9.2019 opinnäytetyön seminaarissa, jonka jälkeen haemme tutkimuslupaa. Kysely toteutetaan sähköisenä kahden viikon ajan heti tutkimusluvan saamisen jälkeen, syys-lokuun 2019 aikana. Tämän jälkeen tutkimusaineisto analysoidaan ja valmis opinnäytetyö tutkimustuloksineen esitetään viimeistään joulukuun 2019 opinnäytetyöseminaarissa.</i></p>
<p><i>Liitteet (edellytetään: tutkimussuunnitelma, kyselylomake,</i></p>	

<i>teemahaas- tattelurunko jne.):</i>	
<i>Päätöksente- kijä täyttää Laureassa</i>	<i>Tutkimuslupa myönnetään</i>
	<i>Perusteet Edistää oppimistavoitteiden saavuttamista ja ohjauksen kehittämistä</i>
<i>Päätöksente- kijä nimi ja päivä- määrä</i>	Antti Vettenranta 17.9.2019

Liite 2: Muuttujaluettelo

Muuttujaluettelo

Muuttujina kyselyssämme käytämme taustatiedoista sukupuolta, ikäjakaumia 18-30 vuotta sekä 31-50 vuotta. Lisäksi käytämme muuttujana aiempaa hoitoalan koulutusta. Muuttujien avulla tarkastelemme, miten sukupuoli, opiskelijoiden ikä sekä aiempi hoitoalan koulutus vaikuttaa sairaanhoitajaopiskelijan kokemuksiin harjoitteluissa saadun ohjauksen merkityksestä ammatilliseen kasvuun.

Kyselyssä tutkimuskysymykseen ”Mitkä tekijät harjoitteluiden ohjauksessa vaikuttavat sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun?” vastaavat kysymykset nro 5-7, 11-16, 18-23, 30-33, 36, 38-48, 50-52 ja 54-55.

Tutkimuskysymykseen ”Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet vaikuttavat sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliseen kasvuun?” vastaavat kysymykset nro 8-10, 17, 24-29, 34-35, 37, 49 ja 53.

Liite 3: Kyselylomake

Kyselylomake

1 (6)

13.9.2019

Saatekirje

Hyvä Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen sairaanhoitajaopiskelija!

Olemme loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelijoita Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon kampukselta. Teemme opinnäytetyötä työharjoittelussa saadun ohjauksen merkityksestä sairaanhoitajaopiskelijan ammatilliselle kasvulle.

Opinnäytetyömme toteutetaan kyselytutkimuksena Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon kampuksen toisen ja kolmannen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoille. Pyydämme sinua ystävällisesti vastaamaan sähköiseen kyselyymme, jonka täyttämiseen menee aikaa noin 10 minuuttia. Kysely aukeaa oheisesta linkistä. Kysely on avoinna vastattavaksi 23.9.-6.10.2019 välisenä aikana.

Toivomme, että vastaat kyselyymme, sillä opinnäytetyömme tavoitteena on saada tietoa miten opiskelijaohjausta tulisi kehittää sekä miten opiskelijan ammatillista kasvua voisi tukea harjoittelun aikana. Vastatessasi väittämiin, mieti kaikkia suorittamiasi harjoitteluita ja vastaa sen kokemuksen perusteella, mikä on syystä tai toisesta jäänyt parhaiten mieleesi. Kyselyn lopussa on tilaa halutessasi kertoa omin sanoin ohjauskokemuksista harjoitteluissa.

Kyselyyn vastaat nimettömänä ja vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Kyselyn tulokset esitetään ryhmätasolla niin, ettei yksittäisiä vastauksia pystytä tunnistamaan.

Ystävällisin terveisin, Johanna Lepistö & Heli Karismo

Taustakysymykset: vastaa kysymykseen sille varattuun tilaan.

1. Ikä:
2. Sukupuoli:
3. Aiempi hoitoalan koulutus:
4. Montako harjoittelua olet suorittanut tähän mennessä?

Väittämä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
5. Minulla oli riittävästi teoriatietoa harjoitteluun mennessä.				
6. Haastoin itseni hakeutumalla vieraisiin työympäristöihin harjoitteluihin, jotta kehittäisin opintojen aikana ammattitaitoani mahdollisimman paljon.				
7. Harjoitteluni aikana saamani ohjaus tuki ammatillista kasvuani auttaen minua näkemään yhteyksiä omien toimintatapojeni ja teoreettisen tiedon välillä.				
8. Harjoitteluni ohjaaja oli kiinnostunut yksilöllisistä tavoistani oppia ja ohjasi minua sen mukaan.				
9. Harjoitteluni ohjaaja pyysi minua perustelemaan toimintaani.				
10. Sain ohjaajaltani perustellun vastauksen kysymyksiini.				
11. Sain harjoittelussani tutustua myös muiden harjoittelupaikassani toimivien, moniammatilliseen tiimiin kuuluvien asiantuntijoiden työnkuvaan.				

12. Harjoittelupaikassani oli opiskelijamyönteinen ilmapiiri.				
13. Työyhteisön työlle omistautuminen ja innostuneisuus lisäsi omaa haluani oppia.				
14. Minua kohdeltiin harjoittelupaikassani kollegiaalisesti, yhtenä työryhmän jäsenenä.				
15. Kaikki harjoittelupaikkani henkilökuntaan kuuluvat olivat halukkaita ohjaamaan minua harjoitteluni aikana.				
16. Koin opiskelijana olevani taakka työyhteisössä harjoitteluni aikana.				
17. Ohjaajani huomio opintojeni vaiheen ja aieman osaamiseni minua ohjatessaan.				
18. Minua puhuteltiin omalla nimelläni harjoittelussa.				
19. Koin negatiivisena asiana, että minua kutsuttiin opiskelijaksi harjoittelussa.				
20. Harjoittelupaikassani oli mielestäni riittävästi henkilökuntaa, jotta opiskelijan ohjaus oli mahdollista toteuttaa.				
21. Harjoitteluni aikana oppimisympäristössäni oli liikaa opiskelijoita eikä kaikille opiskelijoille riittänyt oppimistavoitteita tukevaa ohjausta.				
22. En saanut harjoittelussa ohjausta vaan minua käytettiin työvoimana harjoitteluajana.				
23. Harjoitteluni ohjaus tuki kriittisen ajatteluni sekä kliinisen päättelykykyni kehittymistä.				
24. Ohjaajani kannusti minua harjoittelussa harjoittelemaan itsenäistä päätöksentekoa ja auttoi minua yhdistämään teorian tietoa ja käytäntöä.				
25. Ohjaajani suunnitteli työpäivämme niin, että oppisin mahdollisimman paljon uusia asioita ja voisin saavuttaa hieman vaativimmatkin harjoittelulle asettamani tavoitteet.				

26. Harjoitteluni ohjaajaan oli helppo luoda luotamuksellinen ja turvallinen vuorovaikutussuhde.				
27. Harjoittelun ohjaajani kunnioitti rooliani opiskelijana.				
28. Harjoittelun ohjaajani herätti omalla toiminnallaan ja esimerkillään minussa halun oppia uutta sekä laajentaa jo olemassa olevaa osaamistani.				
29. Harjoitteluohjaajani odotti minulla olevan enemmän osaamista kuin minulla opiskeluvaihe huomioon ottaen oli.				
30. Saamani perehdytys harjoittelupaikkani käytäntöihin ja työskentelytapoihin helpotti työkäytäntöjen oppimista harjoittelupaikoissani.				
31. Harjoittelupaikassani oli käytössä opiskelijan perehdytyslista.				
32. Tiedän, miten sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen ammattipätevyysdirektiivit liittyvät opiskelijan ohjaamiseen harjoittelussa.				
33. Osaan mielestäni laatia harjoitteluuni realistiset tavoitteet.				
34. Ohjaajani tutustui harjoittelulle asettamiini tavoitteisiin.				
35. Sain harjoitteluni ohjaajalta tarvittaessa apua tavoitteiden asettamiseen.				
36. Sain tavoitteisiini pohjautuvaa ohjausta harjoitteluni aikana.				
37. Ohjaajani motivoi ja kannusti minua toiminnallaan saavuttamaan oppimistavoitteeni.				
38. Kävimme ohjaajani kanssa väliarviointikeskustelun.				
39. Kävimme ohjaajani kanssa loppuarviointikeskustelun.				
40. Saamani palaute oli pääasiassa negatiivista ja henkilökohtaisuuksiin menevää.				

41. Saamani palaute annettiin ohjaajasta riippumatta rakentavasti.				
42. Sain mahdollisuuden itsearviointiin oppimistilanteissa.				
43. Saamani palaute ja arviointi auttoi minua tunnistamaan vahvuuteni ja heikkouteni opiskelijana.				
44. Koin ammatillisen itsetuntoni vahvistuneen harjoitteluiden aikana.				
45. Sain positiivista ja rakentavaa palautetta onnistumisistani ja epäonnistumisistani harjoitteluiden aikana.				
46. Olen motivoitunut kehittämään ja soveltamaan harjoitteluissa oppimiani tietoja ja taitoja omassa tavassani työskennellä.				
47. Harjoittelupaikassani oli mahdollista pohtia toimintamalleja, kertoa omia tuntemuksiaan sekä vertailla kokemuksiaan muiden opiskelijoiden, ohjaajan sekä moniammatilliseen tiimiin kuuluvien työntekijöiden kanssa.				
48. Tiedän mitä reflektio tarkoittaa ja ymmärrän reflektion merkityksen ammatillisen kasvun keskeisenä tekijänä.				
49. Ohjaajani käytti minua ohjatessaan reflektiota yhtenä ohjaustapana.				
50. Osasin reflektion avulla käsitellä harjoittelun aikaisia kokemuksiani ja kääntää ne oppimiseksi.				
51. Osasin arvioida harjoittelussa saavuttamaani osaamista realistisesti.				
52. Olin liian kriittinen osaamistani kohtaan arvioissa itseäni harjoittelun väli- ja loppuarvioinneissa.				
53. Ohjaajani on arvioinut kehittymistäni harjoittelujaksojen aikana verraten sitä tavoitteisiin sekä tutkinnon asettamiin osaamisvaatimuksiin.				

54. Saamani palaute sisälsi kehittämisehdotuksia jatkoa ajatellen.				
55. Olen joutunut keskeyttämään harjoitteluni epäasiallisen kohtelun vuoksi.				

Halutessasi, voit kirjoittaa tähän omin sanoin mieleen painuneita kokemuksia harjoitteluiden ohjauksesta:

